

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 240 .

Nr. de Duminică
pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deak Ferenc-uica 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ție.
Mănușile publice și Loc de
schis costă fiecare șir 20 fl.
Manuscripte nu se in-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XIV.

NUMĂR POPORAL

Nr. 39

Constantin Burdia.

Înainte cu trei ani, un ziar ungueresc din Budapesta, »Az Ujság«, adresase cititorilor săi întrebarea: cari sânt cei cinci bărbați mai mari ai Ungariei? Intre miile de răspunsuri, o cititoare — Weisz Rozalia, dacă nu mă înșel — a rezervat locul de frunte președintelui Comunității de avere din Caransebeș, Constantin Burdia, »bărbat cu voiață de fier, care din fiu de păcurar a ajuns consilier aulic și e unguer și patriot atât de bun«!

Admirația aceasta naivă a d-nei Rozalia găsește acum răsunset într'o altă gazetă unguerească de frunte. »Budapesti Hirlap« e călăuzit de aceeași însuflețire sinceră pentru »fiul de păcurar, consilier aulic și patriot bun« ca doamna Rozalia și nu găsește pri-lej mai bun pentru a-și exprima această admirație și însuflețire decât hotărârea de Sâmbătă a congregației comitatului Caraș-Severin: decretarea responsabilității materiale a președintelui C. Burdia pentru pagubele pricinuite Comunității de avere.

De vreme îndelungată se svonia că în jurul administrării averilor grănițerești se întâmplă lucruri de neîngăduit; că oamenii președintelui și oamenii oamenilor lui se bucură de fel și fel de favoruri; că din exploatarea pădurilor grănițerești se îmbogățesc străini în paguba Comunității de avere, și o seamă de alte învinuiri grele din cale afară. Și după tră-

găneli îndelungate, congregația comitatului a ținut de cuviință să se ocupe cu aceste învinuiri și a constatat că în ce privește pădurile dela Borlova s'au săvârșit abuzuri de neiertat; societatea căreia i-s'a vândut pădurea nu și-a împlinit angajamentele și cu toate aceste mereu i-s'au făcut hatiruri nouă, primejduindu-se pretențiunile Comunității de avere. Pentru că în loc ca la locul întâi să se intabuleze pe stabilimentele societății pretențiunea Comunității de avere, comitetul și președintele au suferit ca la locul întâi să se intabuleze o pretențiune de 200.000 de coroane a unei bănci a lui — Burdia.

Atâta a constatat congregația comitatului și cu unanimitatea voturilor a decretat responsabilitatea materială a președintelui Burdia și a Comitetului comunității de avere și în același timp a hotărât ca Burdia și soții săi din comitet să fie puși sub execuțiune pentru a se asigura Comunității de avere pretențiunea ei de 250.000 de coroane.

Nu este nici chiemarea nici dreptul nostru de-a judeca în această afacere și a împărți noi dreptate. Avem însă chiemarea și datoria să supraveghem cum se împarte dreptatea și de-a ne ridica glasul împotriva încercărilor de-a influența asupra celor chiemați să judece.

Orice ar fi făcut Burdia, zice »Bud. H-p«, el nu poate fi condamnat — *pentru că douăzeci și cinci de ani a fost prieten*

al unguerilor împotriva naționaliștilor ro-mâni.

»Acest bărbat talentat și activ, zice mai departe ziarul ungueresc, care de aproape 25 de ani ocupă loc de frunte în viața publică și, cum spune legenda, din fiu de păcurar a ajuns consilier aulic — de ce ar fi părăsit chiar acum calea dreptății?.. Dar chiar dacă ar fi greșit, nu sânt chiemate să-l judece autoritățile publice ale țării noastre, unde avem atâtea pilde clasice cum se mușamalizează și se fac să înceteze atâtea lucruri de neîngăduit. Burdia are dreptul să fie tratat din partea acestor autorități cu cea mai mare prevenire, pentru că Burdia nu e un simplu cetățean muncitor și norocos ci e idealul cum am voi să fie toți cărturarii naționalităților.

Burdia de zeci de ani e un cetățean distins al patriei unguerești, care cu însuflețire muncește pentru națiunea sa și a putut să lupte cu succes împotriva agitatorilor naționali, cari astăzi vestesc cu bucurie că a sosit ciasul lui, să și ia răsplata pentru că n'a ținut cu ei... *Intr'adevăr, ar trebui să fi săvârșit o crimă de moarte ca noi să putem privi liniștiți cum autoritățile unguerești și forurile superioare unguerești le fac naționaliștilor altraiști serviciul de a nimici pe un om cum a fost Burdia pentru un-guri vreme de 25 de ani...*

Aceste le scrie, la loc de frunte, un mare ziar ungueresc cetit de zeci de mii de ce-titori și le scrie cu gândul de a influența

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Ghiboi.

E dimineață.

Un »om dela Sibiu« cere intrare la porțile dela Tusculanul meu.

»Cine este? Ce vrea?«

»Zice că e dela Sibiu și are să vorbească ceva cu doamna. E tânăr și înalt.«

Dacă e tânăr și înalt nu poate să fie nici badea Cârțan care a mai dat pela noi, nici Moțul ce venea din când în când după »uisaguri«. Poate că e o rudă a noastră dela Săliște în drum spre târgurile de toamnă din Banat.

»Lasă-l să intre.«

Un fior de frică mi-se strecoară deodată în suflet și opresc fata de casă cu mine în oală.

În urma portăresei apare un volnic înalt, cu bujori în obraz, părul și mustața bogată, în halne țărănești. Dar bag de seamă că nu e port din jurul Sibiului, ci din țară.

»Sânt Ghiboi, negustor de oi din Săliște.«

Se scuză că m'a sculat din pat așa de dimineață, are însă un năcaz și nu știe pe nimeni aici care să-l poată ajuta. Astfel s'a gândit la mine, »pentru că și dvoastră sânteți dela noi.«

»Cunosc pe Tatăl Dvoastră și pe di Gog«, pe Dvoastră nu v-am cunoscut, ați plecat cam de mult de pe la noi.«

Îmi povestește apoi cum face negoț de porci în România și a avut la târgul Caransebeșului cu trei sute de porci contrabandă. Dar poliția

i-a scos afară și a trebuit să plece spre casă. La Chichinda l'au globit niște Șvabi cu 300 coroane pentru că intrase în pământurile lor, »deși erau numai bolovanii pe acolo, dar ce era să facem, am plătit fără nici o vorbă, cum eram cu contrabandă.«

»Și ce pot eu să fac pentru dta?«

Firul povestirii depănat lin până aci, se încurcă. Privește la o parte — am luat de altfel seama că nu se uită la mine când vorbește — apoi zise cu glas stăruitor:

»Să mă împrumutați până Miercuri cu douăzeci de fiorini. Miercuri sânt la Arad, acolo îmi vin bani, și li trimit îndată. Uite, (scoate un »portofel« și-mi arată vre o trei bancnote) »să nu credeți că nu am nimic la mine, dar tocmai douăzeci de fiorini îmi lipsesc încă până să ajung cu porcii la Arad.«

Cum suma ce-mi cerea nu era mare, puteam ușor să scot din năcaz pe un compatriot. Eram însă nedumerită; o voce lăuntrică îmi șoptea că omul ce șade în jilț înaintea mea nu este țăran, și că nu era — Ghiboi. Vorba era a țărănilor mărgineni, cari și-au păstrat dialectul lor transilvănean, însă în contactul cu țara românească și-au însușit o ușurință de-a se exprima; dar pe când povestea, își purtase privirea prin odaia mea de lucru, dela cununile de pe pereți la pian și la biroul Louis XVI și era privirea unui cunoscător.

Apoi nu avea privirea deschisă, se vedea că ascunde ceva. Mă uit bine la el: ochiul drept e puțin împăinjenit, degetul mic dela mâna dreaptă e cu defect.

»Bine, domnule Ghiboi, ai d-ta o hârtie de legitimație, ca să mă conving că ești în adevăr acela care zici?«

Face un gest de surprindere neplăcută, pe urmă se indignează — dar slab.

»Doamnă, poate mă țineți de un om de nimica? Eu, Ghiboi...«

»Dar cine mă asigură pe mine că dta ești Ghiboi? Am făcut destulă experiență tristă, de multe ori am fost trași pe sfoară.«

»Dar nu de Sălișteni.«

»Erau oameni și dela noi și din țară.«

»A fost și la noi la Săliște unu Georgescu, a stat multă vreme pe capul nostru și pe toți l'a exploatat: pe căpitanul Hențiu, pe Pătruț Comșa și pe doftoru, pe Lupăș care acum e protopop — la urmă tot s'a legitimat și el, nu l'nici el, chiar un om de nimic, are atestate că a făcut școll, lacă, un nenorocit.«

»Tocmai Georgescu l'a înșelat de două ori și pe bărbatul meu cu vorba, de l'a împrumutat vre-o cincizeci de coroane. — Dar d-ta n'ai decât să-mi arăți un pasport sau altă hârtie, ca să-ți pot crede.«

»N'am la mine le am lăsat toate la păcurar.«

»Du-te și le ea.«

»E la Chichinda cu porcii.«

Oaspele meu îmi pare tot mai suspect. Ca să scap de el l'am spus să meargă la bancă.

»Nu mă mai duc la bancă pentru așa puține parale, de ce să mai știe și acolo că sântem în năcaz. Dar cum credeți D-voastră, d-nă Cosma, că eu să mi las »caracterul« meu pentru douăzeci de fiorini? Pentru că sântem cu câteva grade mai jos ca poziție socială avem și noi cinstea noastră,

pe cei chemați în favorul nu a omului Burdia, ci în favorul patriotului ungar și a dușmanului naționaliștilor. O, cum l-ar fi înjurat același ziar dacă ar fi fost prieten al naționaliștilor — chiar dacă n'ar fi făcut nimic!

Politica a început să se vîre și în instituții românești cari n'au de a face cu această măiestrie primejdioasă; politica începe să joace un rol însemnat și în viața Comunității de avere din Caransebeș și crima cea mai mare a președintelui Burdia e că a îngăduit, cu voia sau fără voia, să se facă această spărtură în zidurile ei. Poate va fi în stare să se desvinovățească de sub acuzele ce i-se aduc acum — apelul lui »Bud. H—p« e atât de grăitor! — dar nu se va putea desvinovăți niciodată de sub crima că a adus pe capul Comunității de avere primejdia intervenției directe a organelor statului și primejdia și mai mare a încercărilor de a statifica și maghiariza administrația acestei mari averi românești!

Un congres al națiunilor nemaghiare. În numărul său de ieri ziarul slovac »Szlovenszky Dennik« abordează la loc de frunte ideea unui congres al națiunilor nemaghiare din Ungaria, ce ar fi să se țină în scopul unei atitudini unitare și solidare a Românilor, Slovacilor și Sârbilor față cu politica guvernului Khuen. Congresul ar avea menirea să elaboreze un program de a ține cultural și economic al națiunilor nemaghiare. Confratele slovac mai propune apoi organizarea unui birou de presă central, cu sediul în Budapesta și cu rostul de-a informa străinătatea asupra situației națiunilor nemaghiare din Ungaria. Congresul ar fi pentru guvern un bun prilej pentru a și justifica prin fapte declarațiile ce a făcut despre politica sa față de nemaghiari. Terminul de întrunire a congresului să se fixeze pentru începutul anului viitor, iar locul să fie orașul Budapesta.

Inregistrăm de ocazională importanta propunere a confratelui nostru slovac.

Apropierea româno-turcă. Din București ni se scrie: De câțiva timp, persoanele care au corespondențe din Turcia, primesc din imperiul Otoman, — din Constantinopol în deosebi — cărți poștale și scrisori francate cu mărci românești. Interesant este mai ales faptul, că aceste corespondențe nu sînt supuse taxelor ridicate, obișnuite pentru străinătate. Ele sînt taxele ca mărci de aceeași valoare ca și corespondențele din interiorul țării. Cu alte cuvinte, cartea poștală e francată cu 5 bani, scrisoarea cu 15 bani.

Mărcile au ștampila legațiunii române din Constantinopol.

Săntem prin urmare în fața unui tarif de favoare. Acum, când se vorbește cu atîta insistență de prietenia turco-română și se face mult șgomot în jurul unei înțelegeri miitare între România și imperiul Otoman, tariful acesta merită să fie relevat. El întărește oarecum știrile că România se află în raporturi foarte prietenești cu Turcia.

Schimbare în corpul nostru diplomatic. Din Viena se anunță, că ministrul plenipotențiar al Austro-Ungariei la Petersburg, contele Berchtold își va părăsi postul încă în cursul acestui an. Urmașul lui va fi, probabil, contele Thurn, fost ministru plenipotențiar la Sofia.

Contele Berchtold de mult își exprimase dorința de a se retrage din viața publică, dar evenimentele politice numai acum îngăduie satisfacerea acestei dorințe.

Pe calapodul coaliției. Miniștrii noștri nu și bat capul cu sărăcia poporului ci prădează banii țării pe toate nimicurile.

Așa pe timpul coaliției era la modă, că unii membrii ai guvernului plăteau zărelor și revisitelor din străinătate sume enorme, numai ca să le laude și precămărească personalitatea prețuită și trecutul neprihănit. Eram atît de naivi încît credeam, că căderea coaliției va pune sfârșit acestei prădări a banilor pentru îndestularea vanității unora dintre ei. Ne-am înșelat amar. Un semioficios anunță, că »Revue Industrie« a scris, într'un număr recent, un articol foarte elogios la adresa contelui Ioan Zichy, a ministrului de culte unguresc. Ceilalți n'au decît să l'urmeze, până mai sînt bani, iar cînd aceștia se vor sfârși, Franța, sau altă țară, doar, ne va scoate la mal.

România și Ungaria.

Tratatul de »impăcare« și cercurile politice din București.

Ziarul guvernamental »Pester Lloyd«, primește dela corespondentul său din București semnificative informații dela vale, pe cari însă, considerînd stadiul, încă nedecisiv, al tratatelor noastre de înțelegere cu guvernul — nu le comentăm.

Mersul tratatelor asupra încheierii unei înțelegeri între regimul ungar și România din Ungaria — spune »P. L.« — este urmărit în cercurile conducătoare dela București cu cea mai mare atențiune. Conform știrilor primite la București, contele Khuen-Héderváry și contele Tisza, în principiu, ar fi aprobat deja cele mai de frunte puncte ale programului elaborat de conducătorii Românilor din Ungaria și s'au învovt ca aceste puncte să fie prezentate spre o adopțiune definitivă unei adunări a reprezentanților chemați al românilor. Intre asemenea împrejurări și considerînd dispoziția dominantă ce se observă atît în sînul guvernului ungar cît și în partidul naționalist — o soluție favorabilă a tratatelor în curs, pare foarte verosimilă.

Sentimentul de satisfacție ce se manifestă aici (la București) tocmai din partea locurilor celor mai hotărîtoare, e cu atît mai intens, cu cît în felul acesta ar fi cu puțință înlăturarea unei chestiuni, care, îndeosebi pentru politica externă a României a fost foarte adeseori o piedică tulburătoare. Trebuie să se știe înainte de toate, în mod clar, că în România nu există nici o mișcare iredentistă și nici o intenție de amestec în referințele interne ale Ungariei. De altă parte sentimentul de-a participa la soarta fraților lor din Ungaria e viu însă în inimile tuturor Românilor de aici și știrile despre »asuprirea și prigonirea fraților de dincolo de munți« trezesc în cercurile populației de aici un echou dureros.

Tratatul de »impăcare« ce decurge în prezent par a îndepărta pericolul acesta odată pentru totdeauna. Cercurile conducătoare de aici, în cari convingerea despre identitatea intereselor ce leagă

și să întrebați la Săliște ori la Târgu-Jiu cine e Ghibol».

Credeam că în zadar caut să-i explic că nu pe Ghibol îl bănuiesc, el tot așa o întoarce.

Și cum sînt cam increzătoare dela fire i-aș fi dat paralele, dacă nu era vocea dinăuntru.

I-am spus după mai multă vorbă să vină într-o oră, bărbatul meu fiind dus în călătorie nu am atâtea prilejuri acasă, trebuie să trimit după ele.

«Dacă vrei să mă ajuți, să o faceți într-o jumătate de ceas».

M'am învovt și la asta, — și m'am simșit neșpus de ușurată cînd mi-a părăsit casa acest om, care putea să fie și un făcător de rele.

Acu la telefon.

»Allo, Timișlana. Te rog, dle Magdu, telefonază pe cheltuiala mea la banca din Săliște. Uite ce mi s'a întâmplat.« Ii spun pe scurt și vreau să mă conving oare nu am bănuț pe nedreptul pe un compatriot, și dacă merită să-l ajut.

»Asta-i cu siguranță un excroc« zice dl Magdu »trimiteți-l pe mîna noastră».

Cînd a mai venit negustorul de oi ce trecuse din țară cu porcii, l-a spus portăreasa că doamna s'a dus în oraș și l'așteaptă la bancă.

»Spune doamnei salutare« i-au fost cuvintele de adlo.

După masă mi-a sosit bărbatul acasă.

«Cum era Georgescu acela, marele excroc?» Ii întreb eu.

»Înalt, chipeș, îmbujorat la față».

»Și cum era îmbrăcat?»

»Odată a venit la mine ca »domn«, a doua oară îmbrăcat țărănește. Nu l-am cunoscut. Zicea că e negustor de oi și are să facă un târg bun la Oravița, să-l împrumut cu 40 de coroane. M'a prins hoțul cu vorba de omenie. Zicea că mi spune înainte că poate nu mi mai vad paralele dacă nu reușește târgul. — Mai târziu am cîștit că pe mulți i-a tras pe sfoară în felul acesta și că e în temniță. Am ris și am zis, bravo Georgescule, mai păcălit cu spirit».

A ris și mai bine cînd i am spus cum era să mă păcălească și pe mine.

Și eu m'am pus să scriu la gazetă ce am pățit cu Ghibol-Georgescu, ca să știe lumea să se ferească de acest excroc artist, cu înfățișarea simplă și simpatică și cu vorba bine cumpenită.

Dar cine are de unde, poate să pătească cu o sumă mai neînsemnată plăcerea de a fi stat cu el de vorbă. Pentru că în felul lui e interesant.

Lucia Cosma.

„Adânci și neînțelese sunt tainele Domnului“.

Tot satul o cunoaște pe mătușa Irina, cam adusă din șale, și cu fața-i brăzdată de cute, că multe chinuri și au făcut parte prin suferința ei. De câte lacrimi a vărsat abia i mai îlcăresc lumînile, ca două flori șterse de »Nu mă uita«. Singur glasul i a rămas duios, tînar ca la șaisprezece ani; nici vremea, nici amirurile vieții nu l-au putut înăspri.

Oamenii au poreclit-o: »Baba cu trei suflete«. Vorbele astea o bucura și cul vrea s'auză Iși spunea povestea:

»Așa-i, pe unii durerile îi doboră la pămînt ca vijelia năprasnică ștejarilor falnici, alți rămîn stîna de piatră, poate pentru nenorocul lor, poate pentru binele altora, cine știe! Nu o furtună, două, trei, una după alta m'au isbit drept în inimă! De crîș, de ojei să fi fost, tot mă doboră rău. Dumnezeu a voit altfel... Întai am pierdut soțul... Mi am făcut curaj, zicînd: nu s'numai eu vadană pe lume, am grija copiilor, e destulă mîngăiere pentru o mamă... Un băiețel și o fată. Dragi mi erau! Soare, lume, chiar și sufletul pentu el l-aș fi dat Satanei. Iartă-mă, Doamne! doar tot tu ai pus în noi dragostea de mamă

REYAY és BENEDEK,

— stabiliment de articole bisericesti —

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Se expedează pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădeinițe, iconostasă și icoane sînte etc.

Lucrează iconostasă, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc.

Preț-curent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

România și Ungaria e stăpânitoare, speră că împăcarea aceasta va fi spre binele nu numai al relațiilor politice dintre cele două țări, ci și spre al celor economice.

Serisori din București.

Not amănunte cu privire la sălbătăciile Bulgarilor. — Instituțiunile de cultură românești din Bulgaria. — Soarta acestor instituțiuni — Școala din Sofia. — În jurul statuei lui Cuza.

București 5 Octombvre.

Știrile sosite din Turtucaia sânt de o extremă gravitate. Bulgarii în obrăznicia lor au întrecut orice margini. După ce au arestat pe învățătorii dela școala română, au golit această școală cu forța armată. Școala a fost închisă și probabil nu va mai putea funcționa. Bulgarii de mult vedeau cu ochi răi progresele pe cari Românii din țara lor le făceau. Școala și biserica din Turtucaia le stetea ca un spin în ochi. Se cunoaște atitudinea presel bulgare față de biserica românească din acea comună. Această presă fanatizată, îmbătăită de succesele pe cari, din mila Europei, Bulgarii le au avut în ultimul timp, amenința pe Români cu moartea în cazul când aceștia vor îndrăzni să-și ridice o nouă biserică.

Știrile despre încheierea convenției cu Turcia l-a făcut să-și lase din sânite și au fost un pic pentru a lovi în instituțiunile culturale românești. După cum se anunță, reprezentanții autorităților bulgare cutieră acum casele Românilor din comună, terorizând și amenințând pe acel părinți cari nu vor să subscrie o declarație, prin care afirmă că n'au nevoie de școală românească.

Cu mare greutate frunții Români din comună și au putut găsi advocați cari să le apărarea în fața judecătorului de instrucție. Cel arestat și au fost puși în libertate abia ieri, după ce au depus o garanție de zece mii de lei. Procedura barbară a acestui bătăran popor a șters orice simpatie pentru cel ce prin vitejia oștenilor Români și-au câștigat libertatea. Starea spiritelor printre Români din Bulgaria nu este însă nici de un deprimată. Ei se simt destul de tari ca să poată învinge această încercare.

În același timp trebuie să înregistrăm și atitudinea provocatoare a presel din Sofia față de România. De asta dată atacurile nu mai sânt motivate de convenția cu Turcia, ci — vechiul vis al Bulgarilor — de stăpânirea României asupra Dobrogei. Această provincie câștigată prin atâtea

jerife de sânge și prin pierderea frumoaselor Basarabii, Bulgarii speră că o vor putea cuceri o dată și o dată dela Români. Ziarele din Sofia cer o rectificare a granițelor, afirmând că România ar ține în stăpânire mai mult pământ decât l-se cuvine în urma tratatelor.

Prezum se vede zarzavagii au gust de clarță cu orice preț. Că în această atitudine a lor sânt sprijiniți de anumite cercuri din afară, este întocmes'abil. Nu este mai puțin adevărat însă că un război cu România ar fi dezastros pentru dânșii. Căci în cazul acesta n'ar mai avea a face cu oamenii cari nu se pot apăra, față de cari criminalele lor bande au comis atâtea fără de legi în Macedonia, nici cu cetele de anșari greci, cari în fața dușmanului imitează pe eroii dela Domokos. În fața lor ar avea de data aceasta o armată bine disciplinată, vitează și bine echipată, care dacă a știut să-și verse sângele pentru a reda neamului bulgăresc libertatea, pe care n'o meriță, va ști să împură tuturor încăpățânăților respectul ce-l datorează întregului neam românesc. Bulgarii n'au decât să continue pe calea apucată și o vor înțelege aceasta.

Credem că este interesant a face cu această ocazie o scurtă dare de seamă asupra unei alte instituții românești de cultură din Bulgaria, mai ales acum când soarta acestor instituțiuni este atât de nesigură. Românii din Sofia, o colonie destul de puternică, compusă parte din Români macedoneni, parte din Români băstinași din Bulgaria, sau emigrați ulterioari din țară, au la Sofia o școală întreținută de statul român. Această școală datează de 15 ani. Deși așa de demult înființată influența acestei școli nu este așa de mare, rezultatele obținute nu sânt destul de satisfăcătoare din punct de vedere al culturii românești. Cauza este pe de o parte pediclie, pe cari guvernul bulgar le pune acestel școlale, iar pe de altă parte și vechiul păcat al Românilor: Nepăsarea și lipsa de însuflețire pentru instituțiunile culturale. E drept că la început colonii românești din Sofia a manifestat un deosebit interes pentru școala română, subscriind pentru susținerea ei suma de 40 de mii de lei. Școala are mai multe secții, între cari și una comercială. Până astăzi sânt peste patru zeci de absolvenți ai acestei secții. Dar ei nu și pot valida cunoștințele, de oarece guvernul bulgar nu recunoaște diplomele eliberate de direcția școlalei sub cuvânt că programul nu este în conformitate cu dispozițiile legel bulgare.

Spre a delătura această greutate s'a hotărât ca programul de studiu să se modifice. Căci acest

program, fiind același ca și al școlalelor din România, în multe privințe se deosebește de cel bulgar. Dar este întrebarea dacă modificându-se programul, Bulgarii își vor schimba atitudinea față de această instituțiune culturală românească. Cum ei sânt așa de porniți în contra a tot ce este românesc ne vom trezi într'o bună zi că jandarmii lor încep să opereze după modelul celor dela Turtucaia.

Un fapt foarte caracteristic, din care se vede sentimentele ce le nutresc astăzi Bulgarii față de Români: Societatea corală Carmen din București, era hotărâtă să facă, sub conducerea maestrului Di Kiriac o excursiune în Bulgaria, unde avea să dea mai multe concerte. Aceasta ca o întoarcere a vizitelor făcute de diferitele societăți muzicale și de gimnastică din Bulgaria. Programul era stabilit încă înainte de zvonurile despre încheierea convenției cu Turcia și Bulgarii anunțaseră că vor primi pe cântăreții români cu toată căldura, că le vor aranja o primire frumoasă și prietenească. De cum s'au publicat știrile despre convenție raporturile s'au răcit. Societatea Carmen a renunțat la excursia în Bulgaria.

O reflecție ce ne-o putem face este că mare dreptate a avut Românul când a zis că pe cine nu-l lași să moară nu te lași să trăiești. Starea de astăzi a Bulgarilor se datorește în primul rând vitejii oștenilor români, cari au învingut chiar mărirea lui Osman Pașa. Cel mai nerecunoscători au fost însă acești oameni, cari azi n'au respect nici măcar de capela română dela Plevna, unde odihnesc osemintele oștenilor căzuți în războiul din 1877.

Donul făcut de M. S. Regele Carol, pentru statua lui Cuza Vodă, a produs o excelentă impresie în publicul românesc, contribuind în același timp la spulberarea legendei, cumcă Regele Carol n'ar vedea cu ochi buni cultul ce se face în jurul numelui lui Cuza. O chestie care a preocupat mult și mai preocupă încă opinia publică, este alegerea locului pe care statua marelui Domnitor va fi așezată. După cum se știe, la lași se va ridica un monument în amintirea Unirii principatelor române. E vorba, ca acest monument să fie așezat în piața principală a capitalei Moldovei, rezervându-se pentru statua lui Cuza o piață mai lăuralnică. Luptele date pentru câștigarea pieței principale pentru statua lui Cuza, sânt în obște cunoscute. Se pare acum, că chiar M. S. Regele Carol e de părerea naționaliștilor. Se afirmă, că suveranul român, într'o convorbire avută cu un înalt personaj politic, și-ar fi exprimat mirarea de ce administrația comunală a

mai pe sus de toate!.. Somnul nu mi-se lipa de ochi și munca lui era cea mai dulce alinare... Și, uită-te, par'că mai ieri a fost Viștea, de când mama nu le-a mai auzit glasul, nu le-a mai văzut ochisorii. Am plecat de dimineață la târg, băiatul a zis: »Mămuță, să-mi aduci pâlărie!«; »Și mie mărgelă, a spus fetița somnoroasă. »B'ne, dragii mamii, să fiți cuminiți, vă aduce.

Cum eram grăbită, nici nu i-am sărutat. Asta mă săpa la inimă, cum scurmă cărtița pământului...

Când m'am întors pe seară, de departe auzii jelanie și bocete... Odată m'a săgetat: »Hoțu' de Prut a mai făcut una!...« Cele câteva case de pe mal le-a măturat, cum mătură cenușa de pe vatră. Între ele era și căsuța mea. Pe băiat și pe fată... apa i-a prins pe neașteptate... Furtuna cu ploaie și grindină a năvălit așa de năprasnică și fioroasă, că fiecare abia avu vreme să gândească la ai lor...

În fața locului, unde-mi fusese casa, am înlemnit cu ochii la părul stingher din grădină! Să cred, să nu cred? Să fie aievea atâtea nenoroc? Din încremenirea asta m'a trezit urletul Prutului. Nu mă temeam, n'avea ce mi mai face... doar îmi înghițise soțul cu luntre cu tot, mi-a înghițit copiii, putea să mă ia și pe mine, de-ar fi avut un pic de milă!

Am pornit mută în josul apei, mânăta par'că să-i prind. Hoțul, să i iau odoarele furate! Cât vedeai cu ochii fugea furios, plin de clăbuci, ca turbat, ducând crengi și grinzii și tot ce adunase în cale. La o cotitură îmi veni să nă reped la el; venia și mai furios... Ceva neînțelese mă împinse la o parte... par'că un glas din ceruri

sună: »Adânci și neînțelese sânt tainele Domnului!«

Pe jumătate nebună o luai razna pe câmpie... Alergând în neștiire, de oboseală căd-am jos, la câte-o margine de drum, la câte-o umbră de copac. Hăbar n'aveam de-îi zi ori noaptea, lucrătoare ori sărbătoare... Într'o zi spre seamă mă pomenii aici în sat. De odată aud plâns de copil și un glas, care semăna cu al lui Ioncă, îmi străpurgea inima: »Mămuță, tătucă, cui ne lași?« Mă repezii pe ușe. Când am intrat în casă bărbatul și femeia întinși pe lași cu lumânări la cap. Un bălețel ca de nouă ani bocea, alături o fetiță de vre-o șapte ani, bălae ca și Mărioara mea. Pe cuptor dormea fetița cea mai mică în vârstă de trei ani. Lângă vatră o nevastă sufla s'aprindea vre-o doi cărbuni pe cari puneam tămăc. Văzându-mă a zis: »Dumnezeu te-a adus. Rămâi aici. Bieții creștini s'au prăpădit amândoi de lingoare. N'au rude, n'au pe nimeni, rămâi. Mă repezi acasă, mi-or adormi copiii flămânzi!... Și am fost bună rămasă... La vederea copiilor străini pe lume, am simțit atâtea înduioșare și putere par'că ar fi fost ai mei... După ce am făcut rânduiala celor răposati, m'am spusat de muncă... Întău am îngrijit casa cu un păhar; am spălat lăut și copiii; am plivit straturile din grădină... Băiețelul mi-a arătat unde li i falcea de pământ cu păpușoi... Mai, mai să-i înădușe buruiana. M'am învovit cu un vecin să-mi ajute la prășit și în schimb să-i ajut și eu la al lui, erau mai târziu... La început îmi venea greu... Patru guri de hănit!.. Se nimerise în tolu muncii. Noaptea lucram pentru ai mei, ziua, omenesc și cumpăram păpușoi. Băiatul și copila, mai mare,

din zilele dintău mi-au fost de ajutor. Ascultători și buni cum rar se găsește copii... Când mă strigau »Mămuță, uneori rămâneam o clipă cu simțirea că ar fi ai mei. Sărbătoarea, durerea însă încolțea mai tare. Mă întrebam singură: »Cine mi dă putere să muncesc pentru niște străini?« Fata cea mică par'că mi citea gândul, strigă: »Mamă, mi i foame!« Glasul duios înăbuși o clipă amarul; îngerul bun îmi șoptea: Dacă a plânge pe cel ce nu s este dela Dumnezeu, a munci și a alina suferința celor vii, e datorie sfântă lăsată tot de el!«

»Și au trecut anii ca clipele. Ioncă e flăcău, are haine mândre, o pereche de juncani frumoși; e muncitor și isteț... Ilenița un bujor, zestre ca a ei n'au multe în sat... La toate, Dumnezeu primească, am luat parte cu munca și sfatul... De când m'am pomenit cu el, vorbă rea nu le-am zis; da nici ei nu mi-au leșit din cuvânt. Cea mică nu crede că nu ls mamă... E mai alintată decât ceilalți că n'a apucat vremi grele; dar tot harnică și bună. Când merg cu cel marl la horă, femeile mă iau în răs: »U-tete, acuși soacră mare cu copiii altora!« Atunci mă trezesc ca dintr'un vis, simt că durerea-i nevindecată, și ași vrea să plec la satul meu... Ingerul cel bun îmi șoptește: »La ce, când nici oșcoarele celor dragi nu ști unde zac?« Îmi înghit iar smarul durerilor trecute și uitându-mă la gospodăria întemeiată, la cel trei copii crescuți și frumoși ca niște zile mândre de primăvară, aud tot glasul ce mi-a vorbit în prezjma Prutului înfuriat: »Adânci și neînțelese sânt tainele Domnului!«

(»Albina«).

Sofia Nădejde.

ilașul nu cedează piața Unirei pentru statua lui Cuza.

Nu se știe încă nimica hotărât, dar e foarte probabil, că dorința naționaliștilor de a ridica statua lui Cuza în piața Unirei va fi îndeplinită.

Coresp.

Pentru „Lupta“.

Acest ziar de contrabandă, prin condeiul responsabil al lui Dimitrie Birăuțiu, cutează a mă calomnia în modul cel mai josnic.

Birăuțiu în zdreanța sa de gazetă, când mă laudă, când mă injură, dupăcum îi dictează interesele de lingușire și de insinuare față de aceia dela cari așteaptă o bucatură de pâine.

Pentru partidul nostru național e cea mai neagră pată existența acestui ziar nepălat, care compromite reputația publicisticii noastre. *Iar cititorii cari îl susțin dovedesc o înspăimântătoare inconștiență.* Astfel de cuiburi de infecție publică ar trebui distruse în 24 de ciasuri.

Dar comitetul nostru național tace și tolerează apariția ziarului, iar cititorii îl abonează. *Și e o rușine, care îți crapă obrazul.*

E sub demnitatea mea să stau de vorbă cu toate infimătățile vieții noastre publice, cum e Birăuțiu. Dar fiind că știu că unii se bucură de aceste atacuri îndreptate împotriva mea, voi da câteva lămuriri odată pentru totdeauna.

1. La Consulatul General al României din Budapesta am fost numit în postul de secretar — interpret, pe baza diplomei mele de absolvire a facultății de litere din București. În acest post definitiv am funcționat, cu drept de pensie, patru ani de zile, având două ore de birou pe zi. Ce funcționar am fost poate dovedi fostul meu șef, dl Victor Cuciureanu, astăzi ministru plenipotențiar în Sofia, precum și antecesorul meu dl I. Poruțiu și succesorul meu dl Augustin Paul. Situația mea materială la Consulat, unde aveam și perspective de înaintare și pensie, era mult mai bună ca cea de astăzi, când, pentru o muncă încordată, de șase ceasuri la zi, primesc 250 coroane pe lună, fără nici un drept de pensie.

Am plecat dela Consulat împotriva voinței șefilor mei și împotriva sfatului prietenilor mei. Venirea mea la «Asociațiune» n'a fost deci determinată de interese materiale, ci numai de convingerea mea nestrămutată că pot fi folositor acestei instituții. Dacă viața mea ar fi fost călăuzită de interese materiale, aș fi plecat de mult de la «Asociațiune», fiindcă am avut posibilitatea să mă întorc la postul ce l-am ocupat sau puteam să-mi găsec alte posturi mai rentabile.

Afirmația că m'am folosit de titlul de secretar al «Asociațiunii» ca să încasez subvenții pentru revista «Lucafărul» e cea mai murdară calomnie.

Dacă era vorba de subvenții puteam ajunge la ele cu mult mai ușor ca secretar al Consulatului.

2. Mi s'a adus în repețite rânduri acuze că am ajuns proprietarul revistei «Lucafărul».

Chestiunea acestei proprietăți e următoarea:

Revista «Lucafărul» la începutul anului 1903 era să înceteze. Fostul proprietar dl Aurel P. Bănuțiu, n'a vrut să o mai susțină. Ca să salvez revista și în nădejdea că voi reuși să fac din ea o revistă bună, m'am hotărât să primesc eu proprietatea ei. În Aprilie 1903, va să zică după ce erau încasate o parte mare dintre abonamente, dl Bănuțiu mi-a predat proprietatea ei, încărcată cu 100 cor. datorie, pe care n'am obligat să o plătesc eu. Actul iscălit de dl Bănuțiu se păstrează și astăzi în arhiva revistei.

«Lucafărul» pe vremea aceea nu reprezenta nimic și n'avea nici 400 de cititori.

Cu mari jertfe morale și materiale l-am susținut. Am luptat cu uriașe greutate; în vre-o patru rânduri l-am îngropat chiar.

Dar totdeatăteori am reușit să-i dau din nou viață. Pe urmă s'a ridicat și ajuns acolo, unde este astăzi, când se mândresc atâția cu întemeierea lui. Dacă l-aș fi lăsat să moară sau dacă nu primeam proprietatea lui la 1903, bineînțeles că astăzi nu s'ar mai lauda nimeni că l-a întemeiat.

Birăuțiu, în nerușinarea sa, afirmă că eu m'am vârit între tinerii cari au înființat revista și pe urmă prin «intrigi și mijloace puțin cinstite» i am silit să se retragă. Adevărul e că dl Bănuțiu m'a invitat personal să colaborez și să mă interesez de revistă. Și am primit. Chiar și în vara anului 1902 s'a întâmplat să îngrijesc singur câte un număr al revistei. E adevărat și aceea că am stăruit să se facă o selecțiune a oamenilor, cari scriau și erau grupați în jurul revistei. Am făcut acest lucru numai în interesul revistei, fiindcă cu priceperea mea de atunci vedeam că unii nu sânt chemați să lucreze pe terenul literaturii. Și nici unul dintre cei excepționali de mine nu s'a manifestat mai târziu cu vre-o lucrare de seamă. Prin urmare nu am săvârșit nici o crimă literară.

Birăuțiu are îndrăzneala să afirme că: «Tipografia noastră a susținut «Lucafărul» la zile grele și noi am acoperit și cheltuielile de expediție la acea revistă». Adevărul e următorul: Birăuțiu pretindea ca după tipărirea și expediția fiecărui număr să-i numărăm banii. Noi, bine înțeles, n'aveam de unde. În câteva rânduri dânsul a binevoit a ne aștepta. La asta se reduce «susținerea» cu care se laudă. Il întreb pe Birăuțiu, dacă are îndrăzneala să afirme că nu i-s'a plătit toate pretențiunile ce le-a avut față de «Lucafărul» până la ultimul ban?

Așa s'ar putea lauda și dl Krafft, în tipografia căruia apare azi revista, că susține «Lucafărul», fiindcă plățile i le facem tot

după câte 6 sau 12 numere. Ne așteaptă câte trei și șase luni. Tot așa-i plătim și-o parte din expediție.

Prin urmare ce merit are Birăuțiu că există astăzi «Lucafărul». Faptul că dânsul exploata neexperiența noastră în afaceri tipografice?

Intr'o vreme făcusem cu Birăuțiu chiar o învoială, prin care îi cedam jumătate din drepturile de proprietate și încasa dânsul toate abonamentele numai să ne tipărească regulat revista. Până când au încurs parale s'a ținut de învoială, iar când nu mai veniau bani n'a vrut să ne tipărească revista, deși, conform învoielii, era obligat.

Astfel de merite are Birăuțiu pentru revista «Lucafărul».

Că i-am scris scrisori de mulțămire nu știu, nu-mi mai aduc aminte. Ar fi bine să le publice. De altfel ele n'au putut fi dictate, decât de naivitatea noastră.

3. Birăuțiu susține că încasez frumoase subvenții pentru revistă (dânsul îi zice *gazeta*).

Minte!

Il desfid să-și dovedească nerușinatele afirmațiuni.

N'am nici o subvenție de nicăiri.

4. N'am nici un amestec în discuția «noului organizării».

În cronică, pe care am scris-o în «Lucafărul» am spus că chestiunea e fals pusă, fiindcă la noi nu poate fi vorba de tineri și bătrini, ci de oameni chemați și nechemați.

Sunt, deci, pentru o premenire și pentru o selecțiune a oamenilor, cari stau astăzi în fruntea treburilor noastre obștești.

Nu mă simt, însă, chemat a da certificate *ad personam*. Le va da vremea și împrejurările.

O discuție principiară nu e permis să degenereze niciodată în trivialități personale. Numai în «Lupta» sunt îngăduite asemenea lucruri.

Incheiu aceste lămuriri, felicitând comitetul național pentru organul său de publicitate și pentru energia ce-o arată față de ticăloșiile lui Birăuțiu.

Sibiu, 19 Octomvre n. 1910.

Oct. C. Tăslăuanu.

Spicuri.

Activitatea extrașcolară. — Chestia catehizării. — Reprezentarea bisericii. — Politica noastră.

Chestia activității extra școlare a învățătorilor a trezit o discuție neașteptată, cel puțin așa cum se înfățișează. Dar vorba «activitate extra-școlară» nu cuprinde nimic nou, nici necunoscut. În jurul ei s'a vorbit de mult, și scris, s'a mai discutat și s'a lucrat chiar în această direcție de învățători conștienți, loc-colea cu frumoase rezultate. Nici azi, când așa de tulbure e starea sufletească a învățătorilor noștri, pilde frumoase de adevărată înțelegere a rostului de *dascăl* — nu lipsesc. Ce motiv dar, a putut îndemna pe o seamă din gazetele noastre a se ocupa în chip deosebit de activitatea «extra-școlară» din prilejul unui circular «istoric» (Sibiu) care cere fiecărui învă-

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumose, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile **Székely și Réti** din Marosvásárhely, (Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedim franco în orice parte a Ardealului. — Atelier de primul rang. — Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

ător. O dare de seamă despre această activitate? Nu noulă lucrul însuși de bună seamă, ci mi-se pare, *spiritul nou* al circularului a prilejuit deoparte aprobare cu laudă, de altă parte împotrivire energetică (Dr. Șpan).

Activitate extra școlară a existat și va exista, câtă vreme dascălul se va socoti apostol. Iar năzuința de a împingea spre aceasta nu numai e justificată, ci constituie chiar un merit al aceluia, care ajuns în fruntea treburilor noastre școlare încearcă sistematizarea și unificarea muncii răslețe a învățătorilor, curățind părțile nefolositoare și îndrumând spre adevăratul scop, ce trebuie să urmărească conferențele învățătorescilor. Aceasta va fi scopul și al dării de seamă, ce se cere asupra autorității extra școlare, care și ea așteaptă o îndrumare cuminte. Căci nu e primejdioasă școala «omâne» ci tocmai foarte potrivită, ca mijloc de a împiedeca funcționalizarea învățătorilor noștri, cari vor fi ai noștri numai până își vor păstra nimbul de apostoli ai culturii, și prin apostolat vor da echivalentul jertfelor potențate, ce aduce poporul pentru a-i pune la adăpostul grijilor materiale.

În rândul acestia de idei întocmai cum nu găsec cu temei și nici îndreptățită părerea potrivnică a d-lui profesor Șpan, tot așa nu mă mulțumesc încheierea la care ajunge «Telegraful» (Nr. 107), vrând să tălmăcească acel circular, în sensul că adică «consistorul n'a volt deocamdată să facă altceva decât să cunoască cari învățători sânt harnici și cari sânt slabi, ca să nu mai fie puși unii alături de ceilalți». Eu în că nu de dragul învățătorilor înșiși, ci de dragul obștei e nevoie de-o: activitate extra-școlară, la care trebuie obligăți toți, pentruca doară și prin aceasta să se ridice moralul însușit prea scăzute, ce abia mai licărește în atâtea suflete abătute.

Discuția în jurul catehizării în școlile medii nu e cea adevărată, pentruca nu caută și remediul de îndreptare după ce a constatat din belșug starea tristă, chiar luminoasă în care ne aflăm cu catichetii. Mai întâi cel care i-a atăcat cu vehemență, nu și-a dat seama de urmările unei critice cu tălș — prin gazete, — acolo, unde numai dispoziții energice luate în cale oficioasă de autorități pot ajuta. Dacă cercăm a ne da seama, înzadar vom căuta după îmbunătățiri aduse instrucției religioase pe urma asprei critici la adresa câtorva catichetii, pe când în schimb am trebuit să asistăm la o hărțuială între un funcționar bisericesc, cu scaun în consistor și între unul sau doi catichetii instituții și susținutii de același consistor.

Adevărul, că e rușinos ceace se poate spune despre catichetii noștri, că sânt «oameni neisprăviți», că slujba de popă la sate le-a fost *prea grea* și s'au adus pentru ușurare să fericească generația tină, altul e «decăzut ordinar, pe care îl culeg unii și alții de prin crâșme, ca intelect sub zero, ca valoare socială și mai puțin...» Iar altul foarte modest ca intelect și compromis moralicește, s'au trimis dincolo să facă educația tinerimii... Și noi am putea spune și mai multe chiar, cunoscând pe unii, dacă nu ne ar durea *risul lumii*. Dar sânt vinovații catichetii înșiși, bunii cel mult să și tânguie zilele în o parohie din cel sat mărginaș? Nu, căci ei sânt cum i-a lăsat Dumnezeu! Vina e a autorităților, cari susțin astfel de oameni și cari nu se sfiesc a se reprezenta în diferite centre și față cu oamenii de adevărată cultură, uneori prin catichetii, la cari gândindu-te numai îți iasă sângele în față. Răul, însă nu se poate vindeca prin atari măsuri gazetărești, cari pot să stărnească cel mai crâncen arțag, dar niciodată nu aduc o îmbunătățire, unde superiorii patronază păcate. Acolo la Consistor să intervină autorul criticii cu fierul roșu, mai ales că are și puțința, și când nu va lăsa apoi să ne spună din a cui pricină, ca să începem a ne cunoaște. Astfel noi sântem împotriva bătăliilor și insultelor dintre funcționarii instituții de aceeași autoitate pe temă de o importanță covârșitoare.

Nu mai altfel, decât în chestia catehizării, purcede autoritatea noastră bisericăscă și în alte chestiuni de importanță mare. Așa la punctele cele mai expuse și cu multă răspundere pune oameni, cu puțină vocațiune. Mai anul trecut pentru o propagandă în Maramurăș au plecat, ce a avut seminarul mai slăbuț. În America sânt trimiși mereu cu puține excepții, — preoții fără o garanță morală și intelectuală suficientă. Ar fi vremea să se înțeleagă odată și la noi că vrednici de posturi mai de seamă, de distingere ori slujbe frumoase sânt oamenii de o adevărată valoare morală și intelectuală și nu cei de un sânge, căutătorii la față, ligușitori cu spinarea moale, ori prietenii de interese, când nu se ivește omul cu banul înșăiător!

Dar păcatele noastre sânt multe încă. Dacă de pildă «Cum să ieșim din labirint», articol produs cu atâtea satisfacție de «Telegraf» după necuviincioasa «Luptă», ne spune că noi din pricina programului politic nu putem trăi în țara asta. Privitorul luptelor noastre, care până acum s'a obținut dela orice manifestație politică socoate sosită vremea ca el, figura măreață aiul Theseus să ne arate firul Ariadnei, calea și mijloacele cu a căror ajutor să putem ieși din întunec, din impasul unei lupte ajunse la așa numitul «punct mort», la lumina binefăcătoare a soarelui... Și acest fir, cale, mijloace nu e altceva decât celace au mai zis și alți mulți vânduți: abandonarea luptei noastre energice consfințită prin tradiția trecutului, și plecarea cu smerenie în fața eghemoniei elementului maghiar, a cărui prerogative trebuie recunoscute așa cum le cer, pentru preponderanța numerică, culturală și materială... Iar pentru aceasta mai întâi să abandonăm programul politic în special punctul 1 și 2. Deci să abzicem chiar de drepturile limbii noastre, că apoi vom abzice noi și de suflet, pentru a face plăcerea privitorilor.

Nu vom putea noi coopera în veci și nu ne va încălzi «curentul nou democratic» țînșit din situația schimbată, câtă vreme ținde acest curent să clădească statul de drept democratic prin neșabuita persecuție a tricolorului, prin glonțul svârșit în pieptul tinerilor noștri și prin aplicarea baionetelor ori patului puștel chiar împotriva preoților, apostolii păcii. Lasă-ne în pace toți privitorii și toți vânătorii de «capitulări rentabile» să ne sbatem în apele politice noastre tradiționale și nu mai stăruie în așa chip pentru fericea năcăjtitul nostru neam. Și mai ales privitorul, care să socoate aici, pe nedreptul făcând parte dintre bătrânii noștri, ce-i știm blânzi și buni, întoarcă se la starea lui contemplativă, căci nu e Theseus și deci nu mai încerce a lăvi cu atâtea cinism și fără răspundere în conducătorii politici ori în elementele tinere, cari conștiente de valoarea lor își cer dreptul. Cele două puncte ale programului trebuie să rămână cel puțin, ca un protest împotriva asuprelilor de acum și viitoare! *Preotul.*

Dăspărțământul Mărghita al Asociațiunii.

— Adunarea de constituire. —

(Raportul nostru special).

O adevărată zi de sărbătoare culturală românească a fost pentru Mărghita bihoreană și împrejurimea ei ziua de 3/16 Octomvre.

În acest ținut, uitat cu totul în viața noastră culturală și economică, când a fost vorba de înființarea unei instituții menite a trezi conștiința vieții românești — de înființarea unui dăspărțământ al Astei, au alergat intelectuali și popor, încât au fost întrecute și așteptările cele mai optimiste.

Adunarea de constituire a desp. Mărghita al Asociațiunii a fost o dovadă vie, că ținutul românesc, de care e vorba, va fi recăștigat pentru cultura și neamul nostru, deși maghiarizarea lui e adânc înrădăcinată. Prin muncă stăruitoare și în urma situației schimbate, cu înființarea duor

Instituții, una financiară și economică și alta cultural-economică, succesul este asigurat.

Adunarea s'a început la 3 ore p. m. Cuvântul de deschidere*) al d-lui Dr. Dionisie Stoica, ascultat cu multă atențiune și primit cu aprobări și aplauze, arată însemnătatea și necesitatea culturale naționale în genere, și în special pentru ținutul Mărghitei și dovedește totodată imperiozitatea acestei culturi pentru societate, neam, patrie și omenire. Partea discursului, care se referă la situația culturală și economică a Românilor din jurul Mărghitei, a stărnit motivată jale în ascultători și țărani, cari erau de față, peste o sută, au priceput, că de azi înainte, prin înființarea dăspărțământului este cine să se îngrijască și de soarta lor.

Noul dăspărțământ, pe cale a se înființa, a fost salutat cu mult avânt dl Dr. Aurel Lazar, harnicul advocat și director al dăspărțământului Orade, din care s'a format dăspărțământul Mărghita. Ca trimis oficios dl Dr. Lazar interpretează bucuria comitetului din Orade la vestea, că jurul Mărghitei voiește să se constituie în dăspărțământ separat. După ce constată, că ținutul Mărghitei are unele comune vrednice, în cari a ținut comitetul dela Orade succese adunări poporale, se bucură, că în Mărghita avem acum bărbați, cari vor conduce destinele acestui ținut și dorește noulul dăspărțământ succese desăvârșite, ca să poată contribui și el la realizarea scopului Asociațiunii.

Președintele adunării dl Dr. Stoica salută, între aplauze însuflețite, pe dnii Dr. Aurel Lazar și Gheorghe Tulbure, asesor consistorial, ca mandatarii ai dăspărțământului Orade. Mulțumește comitetului acestui mare dăspărțământ**) pentru dragostea, cu care s'a îngrijit până acuma de jurul românesc al Mărghitei și pentru atențiunea dovedită față de această adunare de constituire. «Dacă ne dăspărțim azi trupește — a zis Dr. Stoica — de dăspărțământul Orade, sufletește va rămânea aceeași legătură între noi. Căci sub deviza distribuirii muncii și hărniciei tuturor, astăzi ne dăspărțim de vatra părintească și pornim pe picioarele proprii, să ne căutăm și noi norocul în lume și pe urmă să ne întoarcem cu tot sporul trudei noastre, să-l depunem pe marea vatră părintească, care este cultura noastră națională.»

Dăspărțământul Șimleu al Asociațiunii a fost reprezentat la această adunare prin domni Gavrili Trif, Dr. Cor. Meseșianu, Ioan P. Lazar, Dr. Victor Deleu și Nicolae Munthiu. Dl Dr. Coriolan Meseșianu, distinsul advocat din Șimleu, salută în numele dăspărțământului vecin, adunarea și noul dăspărțământ, insistând într'un temeinic și însuflețitor discurs asupra cultivării poporului și apreciând după merit indemnul Românilor mărghitani de-a înființa dăspărțământ independent. Ne-am bucura, dacă am vedea publicat acest aplaudat și gustat discurs.

Președintele adunării mulțumește mandatarilor și comitetului desp. Șimleu.

Se constată apoi, că s'au înscris până acum 1 membru fondator, 2 membri pe viață, 19 ordinari și 5 ajutători***). În felul acesta fiind membri de ajuns, dăspărțământul Mărghita al Asociațiunii se declară înființat.

Trecându-se la constituire, dl Dr. Aurel Lazar, propune la postul de director al noului dăspărțământ pe dl Dr. Dionisie Stoica. Propunerea e primită cu multă însuflețire. Dl Dr. Lazar îi ține apoi alesului director un elogios și mișcător discurs, aducându-i aminte greutățile, cari îl așteaptă și încurajându-l, ca să nu desarmeze în fața lor. Se bucură, că ținutul Mărghitei a câștigat în dânsul un vrednic și harnic luptător și muncitor, care în timp atât de scurt a înființat un dăspărțământ al Asociațiunii, pe lângă celelalte ocupațiuni. «Nu ești bihorean, domnule director — a terminat dl Dr. Lazar — dar doresc ca în scurtă

*) Il vom da în întregime în nr.-ul viitor.

**) Are peste 200 comune.

***) Se vor înscrie și mai mulți. Lista lor vă vom trimite-o mai târziu. Coresp.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyad!

vreme să te putem numi al nostru cu trup și suflet.

A fost mișcătoare și sinceră manifestația de simpatie, ce i s'a făcut dlui Stoica, care a mulțumit pentru încrederea și cinstea, ce i-o face adunarea. Este sigur și dânsul, că cu sprijinul tuturor celor chemați din apropiere și depărtare, se va putea obține progresul cultural și economic, pe care îl dorim atât de mult cu toții.

Membri în comitet au fost aleși, cu aclamațiune, domnii: Vasile Tămaș preot, dr. Iuliu Chiș advocat, Victor Pop și Ilarion Boțiu preoți.

De noul despărțământ se vor ținea 30 comune.

Preotul Navrea referă asupra modului cum s'ar putea procura un schi-opticon. Chestia se transpune comitetului.

La adunare a fost mai mult popor din comuna Cheț, care ne-a făcut o surprindere neașteptată: sub conducerea învățătorului Grecu, corul mixt a acestei comune a cântat mai multe cântări, mult aplaudate. Despre această vrednică comună, în frunte cu preotul Victor Pop și învățătorul Grecu, vom avea ocaziune a mai vorbi.

De încheiere președintele adunării mulțumește preoțimei, învățătorimei, celorlalți intelectuali și poporului, care a alergat la aceeași serbare culturală. Mulțumește apoi în special mandatarilor despărțământului Orade și Șimleu și corului din Cheț pentru contribuirea lor la înălțarea adunării.

După încheierea adunării a urmat masă comună, care a ținut până seara târziu, lângă un taraf de lăutari, nestrăini de doinele românești, și lângă vrednicul de toată lauda corul din Cheț.

Mai târziu, după ce s'au împrăștiat cei mai mulți oaspeți și vr'o câțiva fruntași de-ai noștri s'au retras la o masă în restaurant, corul din Cheț, înainte de plecare, i-a surprins, în fața publicului străin din restaurant, cu »Răsunetul Ardealului«, »Lugojana« etc. astfel încât publicul străin a rămas uimit, cum un cor țărănesc poate cânta atât de frumos. Sub impresia momentului asesorul Gh. Tulbure a ținut învățătorului Grecu și corului o alocuțiune simțită și pătrunzătoare, arătând ce e cânta ea pentru noi și îndemnându-i a urma pe calea apucată. Corul din Cheț a fost aplaudat de întreg publicul din restaurant.

Succesul zilei a fost mare pentru cultura românească. Dintre comune merită laudă mai întâi Chețul, de unde au fost vr'o 50 țărani, apoi satul lui Barb, de unde, sub conducerea părintelui Ilarion Boțiu, a proprietarului Gavril Chereji și a învățătorului Fl. Buța, au venit peste 30 țărani. Țărani au mai participat din Sân-Lazar, împreună cu preotul Gavril Lazar și judele Vasile Gal, apoi din Popești conduși de dnul V. Tămaș, preot, I. Pop. candidat de preot și George Bacoș Inv. pensionat, din Volvozi, conduși de preotul Navrea și Inv. local, etc. etc.

Afară de cei amintiți în acest raport au mai participat: familia dlui Ioan P. Lazar, dna și dsoara Lucia, Emanuș Stoica (Șimleu); Dna Tămaș (Popești); Dna Lazar (Sân-Lazar); dr. Aurel Nichita, mama și doamna dânsului, St. Rusan, (Mărgița); Dna Boțiu, Nicolae Boita, paroh (Găloșpetriu); Teodor Simoc paroh, Alimpu Simoc inginer, A. Pop Inv. (Abrămuț), L. Rada (Chislar); G. Bardossy (Derna); Cor. Manu (Abram); Ant. Bica (Săldăbașiu); V. Mărcuș (Margine); V. Pușcaș cand. de preot; etc.

N'au fost reprezentate comunele: Almaș, Cealanș, Chiraicu, Ciclești, Cintelec, Dornșoara, Dids, Dijer, Făncica, Ghebea, Iteu, Petriu, Sărsig, Sfârnaș, Spinuș, Sucugd, Suplac, Tria și Varviz.

Sperăm însă, că de aci înainte nici aceste comune nu vor rămânea nepăsătoare la apelul cald al Asociațiunii. Ci întreagă preoțimea și învățătorimea va contribui din tot sufletul cu obolul ei moral, intelectual și material la înaintarea acestui ținut.

Correspondent.

Din străinătate.

Exregele Portugaliei în Anglia. Din Londra se telegrafiază că fostul rege al Portugaliei Manuel și mamă-sa regina-văduvă Amalia au sosit ieri în portul Plymouth, unde au fost primiți de contele Howe, ca reprezentant al regelui. La sosire au fost de față și ducele de Orleans și fostul ambasador al Portugaliei la Londra marchizul de Soveral. Exregele Manuel și mamă-sa au plecat numai decât la Wood-Norhthon, unde se află castelul ducelui de Orleans.

Înainte de a pleca din Gibraltar, întreaga familie regală a asistat la serviciul religios. La orele 12 toți membrii familiei însoțiți de guvernator, au părăsit palatul guvernatorului, îndreptându-se spre port.

Don Manuel și regina-mamă s'au despărțit în chip foarte înduioșetor de regina Maria-Pia, care a plecat cu yachtul »Regina Elena« spre Italia.

Pe urmă regele împreună cu regina-mamă Amelia s'au imbarcat foarte măhniiți pe yachtul »Victoria« și »Albert«.

În timpul plecării, pe străzi și în port staționa lume care aclama cu entuziasm familia regală. Pe ambele yachte a fost arborat drapelul portughez.

Vapoarele care se aflau în port, au salutat plecarea familiei în timp ce muzicile militare întonau imnul portughez.

INFORMAȚIUNI

ARAD, 20 Octomvre n. 1910.

Pentru școala de fete din Arad dl. Maior S. Lonte din București a trimis suma de 5 cor., dorind realizarea cât mai grabnică a zidirii mult doritei școale de fete.

Cei mulți înainte!

— **O minciună a ziarelor din localitate** »Arad és Vidéke« și »Aradi Közlöny«. În numerele dela 20 Octomvre n. ziaarele din localitate »Arad és Vidéke« și »Aradi Közlöny« au dat în vileag, o minciună grosolană în legătură cu alegerea de notar comunal, ce a avut loc zilele trecute în Cenadul sârbesc. Se zice în notița cu pricina că subsemnatul și directorul de bancă, dl. Korek János, am primit dela alesul Fridrich István nu mai puțin decât 20.000 de coroane, în polițe și că cu acești bani noi am fi corupt pe alegători. Se spune mai departe că alegerea e protestată și că cu cercetarea abuzurilor electorale e însărcinat vicecomitele nostru.

Că alegerea a fost protestată, mi-a venit și mie la cunoștință, că însuși vicecomitele a fost însărcinat cu investigația — încă poate să fie adevărat, dar că eu ori dl. Korek, am fi primit suma de 20.000 de coroane și că am fi corupt pe alegători în favoarea alesului — neg cu toată horărârea. Investigația o aștept deci cu toată liniștea. Terentie Opreanu, paroh rom.

— **Un nou membru fondator al societății noastre teatrale.** De un timp încoace numărul membrilor pe viață și fondatori ai societății noastre teatrale se sporește în mod îmbucurător. Aflăm acum cu plăcere de înscrierea unui nou membru fondator. Dl. general i. p. Alexandru Lupu din Viena, până acum membru pe viață al societății noastre teatrale, s'a făcut acum membru fondator achitând încă 100 coroane ca întregire a taxei unui membru fondator. Cei mulți înainte.

— **Alegere de învățător la Lalașinț.** Ni se scrie: Duminică, 16 Octomvre n., a avut loc alegerea de învățător la școala confesională greco-românească din Lalașinț. Ales a fost cu mare majoritate absolventul de pedagogie Octavian Mihailovici, care a întrunit 79 de voturi, față de 8 voturi celuilalt candidat Iosif Stepan, învățător în Țela.

Nou alesul învățător e fiul al comunei și iubit de întreg poporul.

— **În atențiunea dlor învățători.** În numărul nostru de ieri s'a publicat că ministrul cultelor a oprit folosirea manualului »Carte de citire pentru elevii claselor V și VI de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan, ediția I din anul 1907.« Aceasta oprește nu se estinde și asupra ediției a II a apărută în 1910. Tot asemenea și în ce privește cartea de citire pentru clasa a III—IV a, apoi Geografia și Istoria patriei de Iuliu Vuia, cari manuale, în edițiile lor actuale sânt aprobate și se pot folosi neconturbat.

— **Pomi înfloriți în luna Octomvre.** Un cettor al numărului nostru de popor ne scrie, că, în Cintel (com. Arad), grădina faurului Marton Stefanovici e toată înflorită, înfațișând un minunat colț de primăvară. Minunea aceasta e admirată mult de locuitorii. — Florile tâzii însă se vor fi scuturat de bruma zilelor din urmă — și pustiu toamnei se va fi înstăpânit iarăși peste grădinile bunilor cinteieni.

— **Revoluție agrară în Italia.** Din Roma se anunță că în provincia Ravenna a izbucnit o adevărată revoluție agrară, care amenință să ia proporții mari. Optsute de muncitori socialiști au atacat pe marii proprietari de acolo. Militia trimisă contra lor a folosit armele, rănid pe mai mulți înși.

— **Reprezentăție teatrală la castelul Peleş.** Duminică seara a fost la castelul Peleş o reprezentație teatrală în cari au jucat persoane din înalta societate. Reprezentația a fost dată în onoarea M. S. Reginei mamă Emma a Olandei.

Au asistat M. S. Regina și întreaga familie princiară, Regina mamă Emma a Olandei, dl. Ion Kallinderu, dl. și dna Emil Costinescu, ministru de finanțe, dl. și dna Take Ionescu, dl. Beldiman, ministru țarel la Berlin, dl. Valentin Bibescu și membrii corpului diplomatic aflați în Sinaia.

M. S. Regele fiind indispus n'a putut asista la această reprezentație.

Spectacolul, care a început la orele 9 seara, a fost din cele mai reușite.

— **Cununie.** Domnișoara Anuța Veșcan din Ufalău-unguresc și dl. Gheorghe Mikes din Ciceu-Cristur își anunță cununia ce va avea loc la 29 Octomvre n. în biserica gr.-cath. din Ufalău-unguresc.

Felicitările noastre!

— **Luccheni s'a sinucis.** Se știe, că anarhistul Luccheni, pentru că în 10 Septemvre n. 1898 a omorât pe regina Elisabeta a Ungariei, a fost judecat la temniță pe viață. Acuma se anunță din Genf, că el de câteva zile a nebuluit, iar ieri, Miercuri, seara s'a spânzurat, cu o curea, de grațiile de fier dela fereastra celulei sale și a murit.

— **O scrisoare a președintelui Portugaliei.** Corespondentul din Lisabona alui »Berliner Tageblatt« cerind președintelui Theophile Braga o contribuțiune pentru ziarul ce reprezintă a primit drept răspuns următoarele maxime ale vieții sale:

»În tendința de-a ajunge la echilibrul vieții, am regulat disciplina și dispoziția existenței mele după vorba lui Decartes: »A iubi viața și a nu avea frică de moarte.« Intelectul meu îl regulez pe cât e posibil după frumoasa gândire alui Vauvenargues. »Fii mai mult stăruitor, decât inventiv.« Activitatea mea o regulez după cuvântul lui Littré: »Iați de lucru de par'că al mal aveți de trăit o sută de ani și muncește de par'că al trebul să mori mâine.« În concepția mea

despre viața socială mă conduc de cuvântul doamnei Comte: »Pe cât posibil de neludat în principiu; pe cât posibil de împăcitor în formă.«

— »Tara Nouă«. Supt titlul acesta va apărea în curând, la București, o nouă revistă românească.

Această revistă va fi tipărită în format mare, în genul revistelor franceze »Revue des Deux Mondes« sau »Grande Revue«.

Ea va fi pusă supă direcția dlui Alexandru Xenopol, profesor universitar, membru al Academiei și Nicolae Xenopol, senator.

În afară de comitetul de redacțiune din București, se va forma un comitet de redacțiune în Iași și altele în centrele mai mari ale țării.

Această publicațiune, consacrată în special chestiunilor sociale, va apărea prin concursul tuturor acestor comitete.

— **Fată milionară măritată după vizită.** Citim într'un ziar budapestan, că fata unui milionar din comitatul Gömör a îndrăgostit pe vizitiul ei de paradă și a fugit cu el la un neam al lui în Budapesta. Mama fetei, care-i văduvă, a arătat cazul poliției. Fata a fost găsită și predată mamei sale.

— **Necrolog.** Pătrunși de a lăncă durere, facem cunoscut tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că mult iubită noastră fiică, soră și nepoată **Aurelia** după grele suferințe, a încetat din viață azi dimineață, în vârstă de abia 16 ani. Rămășițele pământești ale mult iubitei noastre răposate se vor transporta Joi în 7/20 Octombrie, la orele 2 și jum. p. m., din casa părintească (Str. Căpitanului, Nr. 5) și se vor așeza spre veșnică odihnă în cimitirul bisericii Sf. Nicolae din Brașov-Scheleu. **Brașov**, 5/18 Octombrie 1910. Bucur și Maria Găitan; văd. Ana P. Bărsan, văd. Revelca N. Bărsan n. Găitan, mamă, cu fill: Constanța și Nicolae.

— **Un muzeu de monede antice false.** Direcțiunea cabinetului numismatic din München a clasat în ordinea lor chronologicală toate monedele antice pe care le-a putut afla.

În primul rând sânt monedele cele mari de bronz din epoca împăraților romani, ce sânt foarte rare. E curios a constata, că din cauza rarității acestor monede de bronz, imitațiunile ce s'au făcut depe ele în epoca Renașterii au și ele o mare căutare. Ele sânt în locul pieselor originale rar de găsit. Cel dintâi imitator al bronzurilor monede romane e Candino din Padua, care făcea la 1510 niște copii neproșabile din punct de vedere tehnic. Când grație lăririi civilizațiunii, copiile începură să aibă căutare, ieșiră la iveală falsificatorii ai copiilor, dând monedele lor ca fiind autentice, din timpul Romanilor. Muzeul din München are o mulțime de piese de aceste de douăori false. Mijlocul de a recunoaște aceste două genuri de copii, e simplu. Artiștii din epoca renașterii au individualizat copile lor, dându-le stampila geniului lor, falsificatorii reproduc efigia vechiă.

De multe ori, falsificatorii nici nu-și dădeau osteneală, că tiparul monedei să le iasă curat; ei scoteau imitații prin topire. Dar monedele romane imperiale nu erau nici odată turnate, și prin aceasta falsificatorii se dădeau de gol.

Un alt indiciu de falsitate mai sânt și greșitele inscripții de pe monede. Astfel există niște monede de aur din timpul lui Neron, pe care cele false au cuvântul DCVR în loc de DECVR (SOI).

Falsificatorii au »prelucrat« piesele monetare antice, aranjându-le, potrivit profilurile și făcându-le astfel, ca să fie căutate de amatori. Ba ceva mai mult, ei au inventat monede ce nu există în original.

Așa, de exemplu în Muzeul de numismatică din München există o monedă pe reversul că-

reia e Coloseul, pe când pe adversarul ei e imaginea lui Vespasian. Mai sânt bronzuri mari de ale împăratului Othon 69 după Hristos, ce n'au existat nici odată.

— **O dramă pe Dunăre.** O mare nenorocire s'a întâmplat luni în portul Corabia, în următoarele împrejurări: Cărmaciul șleoului societății austriace de navigațiune No. 1007, anume Anton Orthner, de 41 de ani, împreună cu doi marinari ai săi, au plecat dela șlep în oraș să cumpere alimente pentru 15 zile, fiind gata a pleca la drum cu șleul. La înapoiare din oraș pela orele 7 și jumătate seara, s'au suit toți în barcă, împreună cu proviziile cumpărate, voind a merge în șlep, aflat pe malul opus al canalului Dunărei din fața portului. Ajungând în fața pontonului austriac, curentul apei fiind repede și cum vântul bătea cu furie, făcând talazuri mari, a lăbit barca de prora unul șlep ancorat lângă pontonul austriac, și a umplut-o cu apă.

Marinarul Petru Georgevici, sârb, văzând pericolul și că nu mai este nici o scăpare, a sărit în Dunăre; celălalt marinar, Sagor Pall, împreună cu cărmaciul Orthner, au rămas în luntre însă cum furtuna era mare a împins luntrea sub șleul de lângă ponton, ducând sub șlep pe acel doi nenorociți aflați în barcă ca să fie înghiți de nemiloasele valuri ale Dunărei.

Marinarul Pal a ieșit pe partea opusă a șleului și a fost salvat, — cu riscul vieții sale, pe acel timp de furtună, — de către pontonierul societății ungare anume Stan I. Stănescu, cu soția sa, care au dat dovadă de mult curaj.

Cărmaciul Orthner s'a înecat, iar cadavrul lui n'a putut fi încă găsit, cu toate cercetările făcute. Celălalt marinar, Georgevici, care a sărit în Dunăre, a fost salvat de Anton Lukeih, căpitanul șleului grecesc »Ecatrine«, care l-a prins cu o cangă și l-a ținut pe loc până ce a venit barca șleului »Ecatrine« cu doi marinari care l-au luat în barcă. Marinarul voind apoi a-l lua pe șlep, le-a fost imposibil, de oarece el fiind amețit de apă opunea o rezistență disperată, nevoind a pleca din barcă. A fost nevoie de a fi legat și așa a fost suit pe șlep, unde, după trecere de mai mult timp, și-a revenit în simțiri.

În urmă a apărut la suprafața apei și barca răsturnată, care a fost prinsă de căpitania portului.

— **Scarlatină în Maramurăș.** Din Sighetul-Marmației ni-se anunță, că între copiii comunei Técső și Viske băntuie în mod îngrozitor scarlatina. Numărul bolnavilor trece peste o sută. În Viske numai singur dintr'o familie au murit cinci copii de această boală.

— **Execuțiunea unui ucigaș.** Anul trecut un culegător tipograf din Hamburg și-a omorât părinții și pe unica soră, pentru care fapt curtea cu jurați l-a osândit la moarte. Azi, Joi, dimineața el a fost spânzurat în curtea temniței din Wechta.

— **Invităre.** Reuniunea învățătorilor gr. cat. »Mariana« își va ține adunarea generală Duminică, în 30 Octombrie sf. n. a. c. în Telciu (Telcs) în sala cea mare a școlii confesionale gr. cat., la care adunare se invită cu toată stăruința a lua parte atât domniile membrii cât și on. public interesat de cauza învățământului.

Programa: 1. Membrii asistă în corpore, la 7^{1/2} ore a. m. la serviciul divin, în biserica gr. cat. din Telciu. 2. La 10 ore deschiderea adunării. 3. Esmiteria comisiunilor. 4. Lecțiune practică de 1/2 oră, »Epurele« cu elevii clasei a III a, prin Samuel Berendi, învățător gr. cat. în Telciu. 5. Raportul anual despre activitatea reuniunii. 6. Raportul casierului și pertractarea preliminarului de buget pro 1911 și în legătură cu acesta »raportul comisiunii cenzurătoare«. 7. Citirea disertațiunilor: a) »Viața și activitatea lui Ciriil Deace«, fost vicar foraneu al Rodnei, de Ioan Păcurariu, prof. gimn. în Năsăud. b) Producerea electricității

și foloasele acesteia«, de Emil Domide, prof. gimn. în Năsăud. c) Rolul învățătorului contra socializmului, de Gavril Pop, Inv. gr. cat. în Rodna-veche. d) Care este metoda cel mai potrivit la învățarea limbii maghiare în școlile populare cu limbă de propunere nemaghiară, de Atanaslu Rus, Inv. gr. cat. în Bichigiu. 8. Raportul comisiunilor de sub pct. 3, lit. b), c), d). 9. Pertractarea propunerilor înscrise la președinte cu 24 ore înainte de adunare. 10. Statorirea timpului și locului pentru adunarea generală viitoare. 11. Completarea postului de președinte, devenit vacant prin moarte. 12. Închiderea adunării. Năsăud, la 6 Octombrie 1910. Președintele reuniunii învățătorilor greco-catolici »Mariana«, Ignățiu Sen, v. președinte. Clement Grivase, secretar.

NB. În ziua adunării după ședința, va urma prinz comun.

Acei domni, cari reflectează în cvartire, sânt rugați a se adresa până în 29 Octombrie a. c. la domniile Ioan Mureșian și Samuil Berendi, învățători în Telciu.

— **Lupta femeilor belgiene.** În Belgia ca și la noi alimentele s'au scumpit în mod simțitor. În multe orașe femeile boicotează măcelăriile. Femeile din Charleroi nu s'au mușumit numai cu boicotul, ci ieri, Mercuri dimineață o ceată mare s'au dus în piștă și au atacat cu pioierile pe vânzătoarele de alimente, aruncând în praful cărnuri, ouă, smântână și unt, pe care apoi le frământau cu picioarele încât credeai că fac vălăugă. Apoi s'au întors satisfăcute acasă.

Poliția le-a ieșit în cale dar n'a culezat să atace amazoanele războinice. Pilda aceasta a fost urmată și în Mouseron, dar poliția de aici le-a fugărit.

— **Compozitor — doctor de onoare.** Facultatea de medicină din Berlin a numit doctor de onoare pe Max Regert, renumitul compozitor german. Distincția aceasta e motivată cu aceea, că *muzica are putere vindecătoare*. Facultatea s'a bazat pe declarația profesorului Albert Visetti, care a spus, că el a vindecat cu ajutorul Drului Vaschide Duprat, artist de pian, pe un nebun. Căzul interesant, la care se referă profesorul Visetti, s'a întâmplat în casa de nebuni din Vilejuf. Bolnavul a fost adus într'o odaie în care artistul cânta la pian fel de fel de piese, ceace a avut asupra bolnavului un efect ne mai pomment. Bolnavul la auzul cântărilor frumoase a devenit vesel și într'una zâmbea.

Medicul, încântat de rezultatul neașteptat, a mai făcut încercări de felul acesta și cu alți bolnavi.

Declarațiile bolnavilor fiind interesante, însemnăm câteva aici.

Un bolnav mai în etate a spus, că muzica îi pune pe gânduri și-i amintește unele întâmplări din viața sa, iar alții declară, că pe ei muzica îi liniștește și înviorază.

O fată de 17 ani, bolnavă și ea, a spus că muzica o farmecă în-ât se crede în anii copilăriei și-i amintește ființe pe cari le iubea mult. E cert, că muzica face pe bolnavi să și uite starea tristă în care se află și revie momente plăcute din vremile trecute.

— **Castelul Amra din Arabia.** Pictorul istoric Alfons Leopold Mielich-Mielichhofer a dat în judecată pe capelanul curții Alois Mussil, profesor la Universitatea din Viena, fiindcă l-ar fi vorbit de rău.

Mussil a fost în Arabia, pe cheltulala statului, de două ori, în 1898 și 1900. A treia oară a fost împreună cu Mielich-Mielichhofer, în 1901.

Cu banii expediției au cumpărat dela stăpânul ruinelor niște tablouri fresce și le-au desprins, cu multă muncă de pe pereți. Au dat 40 de lei pe cele mari și 20 pe cele mici.

Le au împachetat și trimis la Olmütz (unde locuiește Mussil), apoi le-a încredințat lui Mielich-Mielichhofer să le copieze și să facă litografiile co-

Spectacolul Timișorii e magazinul de haine gata pentru bărbați și copii al lui

Henrich Schul & Comp.

din Timișoara, centru, strada Kossuth Lajos 21.

În noul magazin de haine deschis în palatul Băncel de economii Timișoara-Josefstadt se află haine și paltoane gata dela cele mai ieftene până la cele mai fine și la ultima modă pe lângă prețuri fixe moderate.

Magazinul poate fi privit oricând, fără nici un obligament de a cumpăra.

lorate de pe ele pentru volumele de studii ce a scos Mussil.

In 1908 Mussil se afla la Damasc, iarăși în cercetări, când l-a sosit depeșă dela secretarul Universității din Viena, Karabazek, că t ei din acele tablouri se află cumpărate de Academia de științe din Berlin.

Mussil a vorbit cu pictorul von Angheli și cu baronul Buschmann, care l-a întrebat cum de-au ajuns tablourile la Berlin. Mussil a răspuns că nu știe cum, dar că, după dînsul, aceste opere de artă sînt ale societății care a cheltuit cu expediția sau ale sale și ale lui Mielich Mielchofer.

Arată dovadă autentică dela un avocat notar din Bhera că tablourile le-a plătit Mussil.

Tribunalul l-a achitat, dar nici pe pictor nu l-a găsit vinovat. Încheierea este însă că pictorul nu putea nici într'un caz să vinză tablourile cu dela sine putere, de oarece nu erau ale lui numai.

Se vor face stăruinți să se răscumpere dela Berlin și să se aducă la Viena.

— »Balul costumat din Arad«. In editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți postale ilustrate, în culori, reprezentând costume și grupuri dela balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, seria de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil., recom. 35—45 fil.

Venitul curat se va adăoga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școli de fete.

Comercianților și vânzătorilor 50 bucăți cu 9 cor., 100 bucăți cu 16 cor. plus porto.

Mihai Radu croitor pentru domni, Cluj (Kolozsvár) strada Jókai Nr. 2. se recomandă on. public român.

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN

Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanția până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

ECONOMIE.

Adunarea extraordinară a »Luncanel«. In 16 Octombvre s'a ținut l-a adunare extraordinară a institutului »Luncana« din Mărghita, fiind de față peste 30 de acționari. Ședința a fost prezidată de președintele direcțiunii, dl Vasile Tămaș, paroh în Popeșii. S'au modificat paragraful 32 și 48 al statutelor. In sensul celui dintâi direcțiunea va avea 8 membri, nu 7 ca până acuma, iar in sensul celui de al doilea numărul membrilor din comisia de supraveghere va fi 5, sporindu-se cu 2.

Modificarea §§-lor 36, 46 și 50 a fost reclamată de modificarea celor doi paragrafi amintiți. Direcțiunea s'a întregit cu dl Gavril Lazar paroh în Săm-Lazar, fost membru al comisiei de supraveghere, iar comisia cu dnii Dr. Aurel Lazar, adv., Orade, Dr. Nicolae Șerban, adv. și deputat, Victor Pop și George Navrea, preoși. Adunarea a luat cu bucurie la cunoștință neobișnuitul avânt luat de »Luncana« in cele dintâi 3 luni de activitate.

Agricultorul american.

Agricultorul american, așa cum îl întâlnești în statele Illinois, Iowa și Nebraska e o faptură omenească foarte interesantă. Origina lui, de cele mai multe ori e scoțiană sau scandinavă; statura lui înaltă și spiritul simplu. O clipă nu stă la îndoială să-și mărturisească că America lui, e cea dintâi țară din lume, că e o blagoslovită de Dumnezeu și în sfârșit, că nici o țară din lume nu are câmpii mai roditoare ca ale sale. Iar in ce privește Europa, este o țară sfârșită pentru el. Disprețul agriculturii americane pentru me-

todele de cultură englezești, e fără margini, cu toate acestea nu tăgăduiește că se poate scoate buni muncitori din Scoția ceace îl face să mărturisească — cu multă mândrie de altfel — că și străbunicul lui a venit tot acolo. Finețea și umorul lui sînt fără pereche și feul cum clipește din ochi când îți vorbește, îți trădează o simțenie simpatică. Mai presus de toate nu e legat de nici o rutină. Citește bună oară, într'un ziar, un anunț privitor la un aparat agricol nou, care face minuni, nu stă un moment la îndoială ca să scrie și să ceară un model. El tot mai crede în anunțuri. Lucrează din greu și mult. Își trimite fiica la Boston în pension și când această fată tină, după sfârșitul studiilor sale se întoarce acasă știind să cânte din pian și cu gustul câștigat pentru lectura romanelor, el este de părere că nu există pe tot globul o fată mai educată și mai instruită decât fata lui.

Recolta cerealelor în Statele Unite, a fost în 1902 de cinci ori mai mare decât aceea a restului lumii. »Acesta, își spune el, e un fapt îndepărtat, pe care nimeni nu-l poate tăgădui, dacă vrei să te convingi, întreabă pe Japăn Jimmy Wilson«. James Wilson, e un moșneag mormon, venit în țara din Ayrshire din Scoția și ajuns către sfârșitul vieții sale, ministru al Agriculturii în Statele Unite, la Washington. Agricultorii au mare încredere în el, pentru că mai întâi de toate el însuși e agricultor. Toată energia lui și a întregii sale familii e în agricultură practică. Voiața lui a fost ca fiecare școlar să învețe să cultive o grădină, pentru ca să știe cum se sădesc plantele. Cu modul acesta »generațiunea tânără va învăța că există între fasole și grâu și alie deosebiri, în afară de aceea de pe scara prețurilor afișate de un samsar sau înscrise în coloana cursurilor pe piață, publicate în ziare«. După J. Wilson a ști cum se sădesc crastaveții, e cel puțin tot atât de folositor ca și studiul matematicii.

Departamentul Agriculturii din Washington, în fruntea căruia se află acest »Jimmy Wilson«, costă 25 milioane de franci pe an pe Statele-Unite. In afară de aceasta distribuie anual, sub formă de subvenții, încă 125 milioane franci statelor, cari posedă colegii agricole.

Statele subvenționate nu pot să consacre acești bani decât cheltuielilor practice. Pentru construcțiuni, mai mult sau mai puțin folositoare, trebuie, să-și procure singure banii necesari. Prin faptul că dacă subvenția nu se cheltuiește toată, anul viitor e reținută diferența, fiecare stat subvenționat, e nevoit s'o cheltuiască până la ultimul ban.

Colegiile agricole sunt înfloritoare, mai ales în statele din Centru. Colegiul din Minnesota e frecventat anual de către 3 până 4 mii de elevi. Vaste câmpii pentru experiență sunt la dispoziția fiecărui colegiu. In statele dela Est, mai vechi populate, aceste colegii sunt mai puțin apreciate; fil fermierilor sunt atrași mai mult către industrie și comerț.

Agricultorul dela Est e mai puțin desbărat de rutina europeană și disprețuiește aproape cu totul metodele științifice. Nu tot acelaș lucru se petrece și cu cultivatorul dela Vest. Acesta, mai de curind emigrat, își dă destulă osteneală ca să studieze manualele de vulgarizare, pe care ministerul de agricultură le împarte gratuit pe la toți cari le cere. Mulțumită acestor colegii metodele de cultură au fost mult îmbunătățite; aceasta mai ales în ceace privește întrebunțarea rațională și în mare a îngrășămintelor chimice artificiale.

Așa bunăoară în Minesota, o cereală cunoscută sub numele de Scotch Tife, și-a mărit producția la hectar, după hibridare, dela 13 hectolitri la 30 hectolitri.

In afară de această, serviciul meteorologic a-fără tot de ministerul de agricultură. Mulțumită hărților expediate zilnic în toate centrele importante de către acest minister, prevederea timpului a devenit în America o știință exactă.

Trei sute șazeci și cinci de centre cu concursul serviciului poștal, aduc zilnic, prevederile meteorologice la cunoștința a 42.000 de fermieri.

(Va urma.)

Rata grânelor din Aradul-Nou

19 Oct. 1910.

Cu toate că timpul pînă acuma e bun, e teamă, că ploile ce vor urma să strice mult, deoarece sămănăturile au primit deja destulă umezeală.

S'a vândut azi

grâu 1500 mm.	9 40—	9 80
orșă mm.	6 50—	6 60
orșă mm.	7 30—	7 40
secară mm.	6 50—	6 60
orșă 500 mm.	4 20—	4 30

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 de chilograme.

BIBLIOGRAFII.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

„La cărările vieții“

de Lucian Bolcaș,

un Volum elegant de vre-o 7 coale de tipar.

Prețul unui Volum: 1.50 cor. România lei 1.50.

Se poate comanda dela Tipografia »Tribuna« sau dela autor în Budapesta, VII Zugló u. 16.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

SERI ALBASTRE

Pentameron

De Lucian Bolcaș,

Conținând cinci povestiri din viață.

Prețul unui Volum: 1.50 cor. România lei 1.50.

La Librăria Tribunei se află de vânzare:

Dr. Onisifor Ghiu: Ziaristica bisericească

- la Români. Studiu istoric . . . 2.—
- » Limba nouălor cărți bisericești 1.—
- » Der moderne Ultrakismus oder die Zwelfsprachigkeit in der Volksschule 2.—
- » O călătorie prin Alsacia Lorenă. Țara și școlile ei . . . —.75

In editura N. Ciurcu au apărut următoarele cărți:

N. Rădulescu-Niger. A'egătorul liber. Monolog și alte 13 monologe. —.50

Rococo. Comedie într'un act de Gyp —.30

Fabiu Sânjoanu. »Ana Consânzeana«. Piesă teatrală populară în versuri. Intocmită în 3 acte —.30

N. Rădulescu-Niger. Mîntea și Norocul. Picum și alte 12 povești populare —.40

Toate cărțile anunțate aici se găsesc de vânzare la Librăria »Tribuna«.

Poșta Administrației.

Andrieu Fizeșianu, Pesac. Am primit 7 cor. abon. până la finea anului 1910.

Alexandru Novac, Herendesti. Pentru pompe ducătoare de apă să vă adresați lui Kovács Soma Arad.

Redactor responsabil: Iuliu Glurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Ellz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

DUDÁS SÁNDOR

cojocar în

Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

Credit pe ipotecă, pe cambie
și pentru oficanți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 378.

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința on. domni preoți și învățători precum și întreg on. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servesc în ori-e vreme cu ori-ce fel de lucru de sculptură și măsurit pentru sfințele noastre biserici creștinești d. e.:

Iconostase (Temple) Străni, Tronuri, Scaune, Chivote, Răpizi, Uși, Cadre, etc.

în ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construiesc PLANURI după dorință. Pentru toate lucrurile mele iau garanția deplină că sunt de prima calitate atât ea lucru cât și ea artă.

Atrăgând atențiunea on. public asupra împejurării, că chiar buna euviință ar aduce cu sin-e ca bisericile noastre românești prin măestri români să se înfrumusețeze

Rog bunăvoința în special a onor. ofiți și comitetele parohiale.

Cu tot respectul semnez

I. Iuliu Bosioc,

sculptor și auritor în Berlște,
poșta Jám (Banat).

Promovat cu distincție de școală de sculptură.

Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum: Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânării, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, colilere, manoșane, etc. Mare depozit de covoare de lână. Cumpăr tot soiul de blănării de vânat.

De inchiriat.

Un local de prăvălie **de inchiriat**

aranjat cu pulturi noue frumoase, luminat cu electricitate, cu o clientelă sigură, care are întoarcere dela 60.000—70.000 coroane, dar se va urca și mai sus acum cu face-rea căilor ferate și ne mai fiind în oraș altă prăvălie de manufactură română.

Doritorii să se adreseze lui:

Virgil Corcheș, comers.
Câmpeni (Topánfalva).

Gâștiș sigur.

Femeile, cari prin împletirea de dan-tele voiesc să aibă câștiș stabil și sigur, să se adreseze către »Magyar Házlipar feljesztő vállalata», în Deva.

Cele mai bune

Vinuri de deal,

le găsești la Iulius Dános, producător de vinuri în Șiria pe lângă urm. prețuri:

Vin de masă prima calitate, azuriu Cor. 50—

Vin de Rizling prima calitate » 54—

Cele mai bune vinuri vechi, culoare azurie Cor. 56—, 60—. Vinuri: Schiller Cor. 50—.

Vin roșu (Bikavér) 80.— și 90.— de hecto.

Vinurile se expediază în butoaie de împrimut, începând dela 100 litre de orice calitate.

Serviciu culant, vinuri admirabile de prima calitate.

Adresa pentru scrisori și telegrame:

Iulius Dános,
mare producător de vinuri
Világos (Șiria, Arad m.)

ANUNȚ.

La soc. com. »CONSUM« în Blaș, află aplicare imediat

un commis harnic

bine priceput în bransa de băcănie și ferărie. Ofertele sunt se adresa la

„CONSUM“
societate comercială pe acții,
B'ăș—Balázsfalva.

De vînzare.

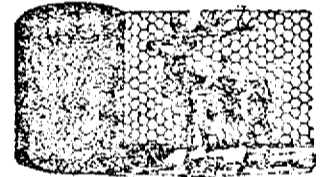
O moșie de 2650 jughere cat., în comitatul Caraș-Severin (Ungaria), lângă linia ferată Budapesta—Orșova, în apropiere de gară, se vinde ieftin. Detalii dă:

Klein Ferencz 6s Fia,
Budapest, gabonacsarnok.

Fabricație din țară prima calitate!

Stoboare de sârmă tari și trainice!

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vil, p. vile grădini, terenuri de vîntoare etc.

PÉCSI HENRIK

fabrică pentru împletituri de sârmă
BUDAPESTA, VI., Aréna-ut 126 sz.
Telefon 120—89. — — — Telefon 120—89.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

!! Cele mai frumoase rețele !!

Prețuri ieftine! Prețuri ieftine!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, coșice pentru nisip, burlane pentru schintel, coșice pentru nutreț, botnițe pentru boi și stori pentru ferești de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimt gratis. ::

ANUNȚURI!

se primesc cu prețuri moderate la administr. »Tribunel«.

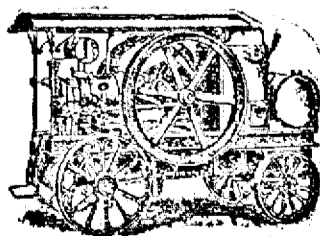
Agronomii își pot face cumpărăturile în condițiunile cele mai avantajoase la magazinul economic și de unelte al lui

Kálló István és Társa

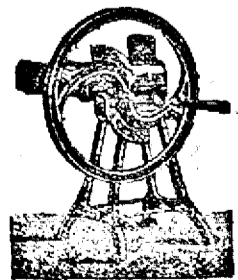
Telefon No. 850.

Oradea-mare—Nagyvárad

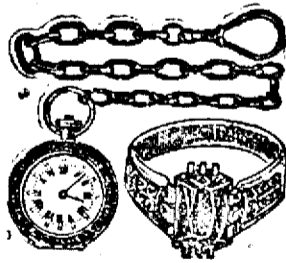
Teleki-u. No. 9.

Are în depozit, pe lângă avantajoase condiții de plată, tot-felul de mașini industriale și agricole, aparate, unelte, oleiuri, saci, mușamale sunil motoare, automobile, stropitori etc. Cereți prospecte. — Expediție gratuită. — Corespondență în limba română. —

Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

BINDER LAJOS

clasnornicar și giuvaergiu în

MEDGYES, Markt-platz Nr. 8.
Dela 1 Octomvrie 1910 în Markt-p'atz No. 5.

Depozit bogat de

totfelul de clasornice de aur și argint precum și clasornice de metal și nickel.

Articlii de argint de China.

Ochelari și zwickeri de Rathenov.

Articole optice de aur și argint.

Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștiințios.

Imprumuturi ieftine

fără nici un adaus de cheltuieli cu 4¹/₂% se mijlocesc imprumuturi de amortizație pe moșii pentru 10—65 de ani, se angajează a despovăra moșii cu datoria mai scumpă, la un împrumut mai ieftin.

Se vînd în rate avantajoase și fără scărire de preț orice mașini agricole, prima calitate și cea mai nouă construcție cu vapor, benzină și mașini de treierat cu olei brut, apoi mașini de sămănat și cosit, mori, cu vapor, benzină, olei și gaz, deasemenea sunt de vânzare 2 mașini de sămănat, vechi, folosite, una cu 15, alta cu 17 șire, apoi pentru un preț convenabil o garnitură de treierat, sistem Göpel putere de 4 HP.

Instalații de luminat cu acetilenă, prin aparatele »Ideal« distins la expoziția din Paris cu medalie de aur sau Beagid, lumină frumoasă potolită, manuire sigură și simplă, economie de 500% în apă în comparație cu celelalte aparate, nu murdăresc, nici nu fac funingină.

Depozit și expediția tuturor părților constitutive; fitile, lize, scoici etc.

La cerere trimite un oficiant specialist în cauză.

Agentura generală comercială:

: Palmer Mátys :

Timișoara (centru), Prinz Eugen gasse 13.
(lângă cuștarul Kech).

INTREPRINDERE ROMĂNEASGĂ

MIHAI FLONTA

antreprenor de zidiri
Oradea-mare-Nagyvárad.
Stabilimentul și cancelaria Pereces-u. 9.

Primește: plănuierea și zidirea de biserică, școlă, case notariale și a tot felul de zidiri private.

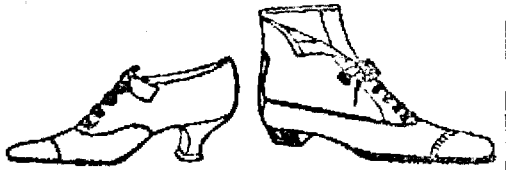
Magazin stabil de fabricate de cement, comande se primesc.
Magazin stabil de pietri artificiali pentru morminte. Prospecte gratuit.

Fond. în a. 1887.

VASILIE BERCEANU

BISERICA-ALBĂ - Fehértemplom,
strada Târgului.

Asortiment bogat de ghete pentru bărbați, dame și copii de Box, Chevro, Titania și Occasion, precum și ghete de box americane pentru bărbați. - Șoșoni și galoși etc.

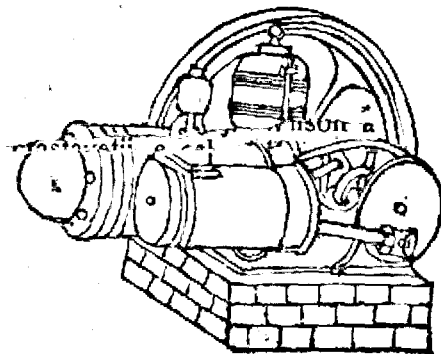
Gamașe de piele pentru vânători. Toffelul de creme pentru ghete, precum și renumitul vax »Leonhardt Oellack« pentru ghete.

Marfă bună. Prețuri ieftine. Serviciu prompt.

Pentru fiecare lucru de mână se garantează.

Se garantează pentru fiecare păreche de ghete.

Motor cu olei brut. Noutate!

Cea mai contabilă putere motorică.

Cea mai ieftină uzină! Garanție necondiționată. Prețuri și condiții favorabile. Fără mașinist! Nu explodează. Nu e expusă focului. Nu e supusă inspecției financiare. Nu are cazan. Funcționare simplă. Punem mașina la dispoziția oricărui individ acreditabil, fără nici o cheltuielă, pentru a se convinge că face cel mai bun și cel mai vrednic de încredere serviciu. Prospecte de prețuri dela 2—60 PH gratuit.

PALFY TESTVÉREK
turnătorie de fer și fabrică de mașini în
SEGHEDIN-SZEGED.
Fondat în Anul 1807. Distins cu 20 medalii de aur.

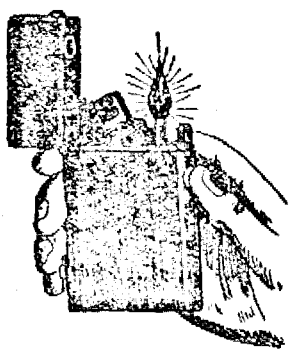
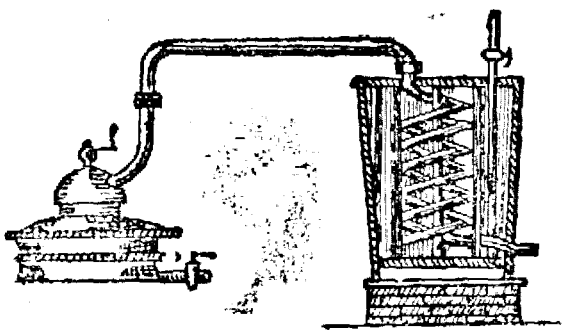
Schuster Hans, arămar Szászváros, Korház-utca.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi etc. etc.

Vase de fier
cafea, vase de
spălat și curățit.

Primește mon-
tarea și repa-
rarea fântânelor
artificiale
pe lângă prețuri
moderate. — —

Comandele se
execută prompt.

Gramofoane și plăci, Aprinzători original „Imperator”, lampioane de buzunar

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth, József, Szeged, Könyök-u.

— Noul arii românești, à fl. 1-50.
3 buc. fl. 4. 6 buc. f. 7-50. 12 buc. fl. 14.
Cereți gratuit prospectul de prețuri.
Se caută revânzători.

Ingrijirea frumuseții.

Crema Gladys (No II) pentru folosirea de ziua înălbește fața ca zăpada, o face moale catifelată și lucioasă. Ea înlocuiește de minune chiar și pudra. Prețul 2 coroane.

Efectul Cremei Gladys (No I) pentru folosirea de noapte nu se arată imediat, însă după o folosință după câteva săptămâni ea are un efect plăcut și natural asupra feții, îndepărtând ori-ce pată și necuretenie din față. Crema Gladys No I. pentru folosirea de ziua după o folosință scurtă între în privința efectului orice mijloc cosmetic similar. Efectul deosebit al acestui cosmetic excelent constă în aceea, că despoale pe neobservate suprafața urită a feții și îndepărtează petele și alte necurății din față, îi dă feței o suprafață nouă.

Crema Gladys este cel mai mare dușman al petelor și necurățiilor de piele cauzate de soare și de agitația aerului.

Prețul 2 cor. Preparator: Vig Béla, farmacie la »Impăratul roman«, Budapesta, II., Fő-utca 54. III

Prima fabrică de casse și mașini din Ungaria

I. Anheuer, Timișoara.

Casse

de cea mai nouă construcție
sigur e contra focului și spargerii.

Casse cu pantere de oțel, tresoare și antrepozite
panterate cu deplină siguranță contra spargerii.

Casse pentru cărți din asbest.

Panțerarea locatelor pentru casse.

Uși și ferestri panterate pentru institute de
bani, cea mai nouă construcție.

Preț curent ilustrat se trimite gratis și franco acasă.

A ieșit de sub tipar și se află în vânzare

„Calendarul Național”

E fără păreche între Calendarele românești, și cari nu se pot compara cu „Calendarul Național” de pe 1911 e cel mai frumos și cel mai interesant. Calendarul românesc. Iată câteva lucruri care îl fac așa de interesant.

Vederea orașului Davos, dintr-o altă vedere, a trimis în anul acesta jumătate de milion de copii, pentru promovarea culturii române în Ardeal și în țară.

Casa în care a locuit V. Strosser a trimis minunatele sale daruri. E un palat sfânt și ajuns pentru noi istoric, printr-o revărsare spre noi.

Scrisoarea dlui V. Strosser la dacia l'a rugat să-i dea fotografiile așa e dată în Calendar, că fiecare vede și scrioarea mâinii lui însuși! — Și altă scrisoare de la el.

Apoi vederea hotelului „Palatul” din marginea lacului de Geneva, în Elveția, și cele noastre binefăcătoare după-ace a plecat.

Dela Montreux dsa a mers la Baden-Baden și-a luat foarte frumoase fotografii din acel oraș al turizmului românesc. E o biserică scumpă zidită de lăcașul Vodă Sturza de pe la 1844 — auzi de ea, decum s'o fi văzut.

Di Strosser a avut marea bunătațe a descrie în „Calendarul Național” al nostru acea biserică și a ne trimite chipul ei din afară, și chipul marelui iconostasului și al unei stație (monument) din lăuntrul ei. În „Calendarul Național” pe 1911 cetitorii află descrierea făcută de însuși dl Strosser, a acestor foarte frumoase biserici românești din depărtatul oraș nemțesc.

În același Calendar cetitorii află fotografiile dlui Vasile de Strosser așa cum era el la vîrstă de 32 ani (chip până acum ne dat de nici o foaie dela noi), apoi cum era la 40 ani și cum la 48 ani.

Tot aci chipul inginerului **Aurel Vlaicu**, cel de care atîta sămănărește azi neamul românesc; chipul **mașinii lui de zburat**, chipul lui în **zbor pe sus**, când abia se vede ca o pasăre, și apoi: chipul **casei părintești** alui Vlaicu; chipul curții părinților lui, cu tatăl, mama, fratele Ion (cel cu care a trînit „comitetul” prin curent electric în curtea lor), și sora lui, toată ciustia familie Vlaicu stînd pe prisdă înaintea porții, — chipuri cari nu le a mai arătat nimenea și nu se pot găsi aiurea, fiind ele fotografate anume pentru „Calendarul Național”.

Tot acest Calendar aduce:

Chipul când **Stefan-cel-mare** ară cu Polonii prinși în jug locul unde i-a bătut în Codrul Cosminului, făcînd o poiană nouă în mijloc de codru, botezată de atunci **»Dumbrava Roșie«**.

Chipul când **capul lui Băthory**, principele Ardealului bătut de Mihai-Viteazul, e adus de Săcui înaintea lui Mihai pe tîpsie!

— și alte multe chipuri și cetiri foarte interesante naționale, aduce **»Calendarul Național«** pe 1911.

Prețul lui e 40 lil. — Cei-ce cumpără dela 10 ex. în sus, capătă după tot 10 plățile deplin două (2) gratis, pe deasupra. La cumpărări mai mari, rabat extra!

A se trimite banii la: **Administrația „Libertatea”** în Orăștie — (Szászváros).

Fără bani Calendarele nu se trimit.

Timișoara — Josefstadt, Bonnáz-u. Nr. 12.

Liste de prețuri și prospecte la dorință se trimit gratuit și porto franco.

ILUSTRATE
cu motive românești,
vederi din Arad ș. a.
se pot căpăta la
LIBRĂRIA
TRIBUNEI
IN ARAD.

ATENȚIUNE.
Dacă târguiți din
articolele anunțate
în ziarul nostru,
vă rugăm ca la
comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri. -:

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

Au sosit toate noutățile de toamnă:

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.
DELINURI.
ȘALURI.
ROCHII de desupt.

CIORAPI
mai iefteni ca ori-unde
CONFEȚIUNI
pentru femei și fete.
ALBITURI.

PANZE.
BRODERII.
DANTELE.
ȘINOARE etc. etc.
TRUSOURI.

ADJUSTĂRI
(DECORAȚII)
pentru haine.
Rog să binevoiiți a privi vitrinele mele.

Telefon 66-82.

FISCHER TESTVÉREK

■ lustritori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
■ pictură specială pentru geamuri de biserică. ■

BUDAPESTA, VIII., Mária-utca No. 11.

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințoasă a oricăror lucrări din acest ram, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

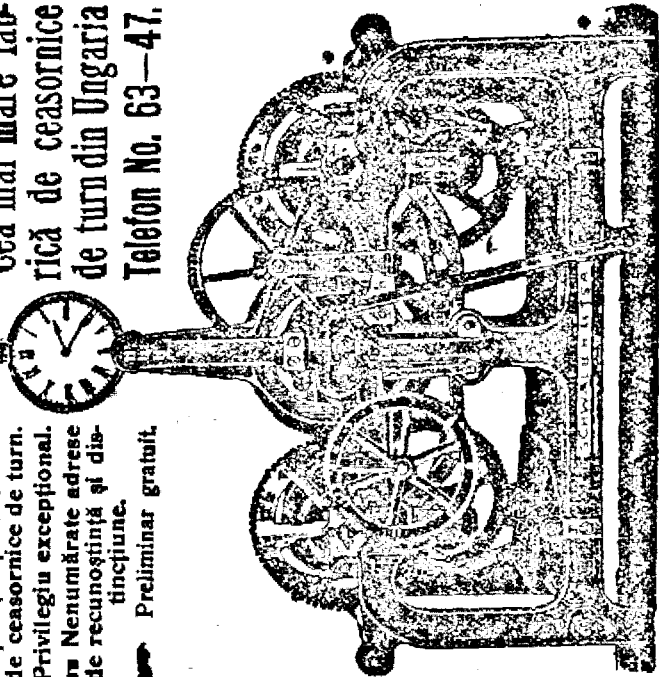
Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințozitate.

Telefon 66-82.

SCHWALB KÁLMÁN ÉS TSA
FABRICA DE CEASORNICE DE TURN
BUDAPEST, VII. Dembisky-u. 32.

Gea mai mare fabrică de ceasornice de turn din Ungaria
Telefon No. 63-47.

Expoziție permanentă de ceasornice de turn.
Privilegiu excepțional.
Nenumărate adrese de recunoștință și distincțiuni.
Preliminar grațios.

TUNNER CORNEL

industrie de marmură și granit.

Timișoara-Fabric, Andrásy-út Nr. 22.
Timișoara-Josefin, Hunyadi-u. Nr. 4.

Își recomandă magazinul asortat bogat monumente, table de marmură, statui, fabricație proprie în executare de gust frumoasă și cu prețuri moder.

Având un magazin bogat, livrează mai ieftin ca orice concurență.

Recomandându-mă on. public cu stimă

TUNNER CORNEL, măiestru de sculptură în piatră.

Preturi moderate.

ANUNȚ.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că mi-am deschis în Șiria, drumul Aradului, un atelier de : **tâmplărie** : (măsar) unde efectuează ori-ce lucrări ce se țin de bransa aceasta, totfelul de mobile, precum și ori-ce lucrări de edificii.

Rugând sprijinul onoratului public român, semnez
Cu stimă :

VASILE HUIU
măestru măsar,
Șiria (Világos, c. Arad).

Serviciu conștiințios.

Cele mai bune

orologioare

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

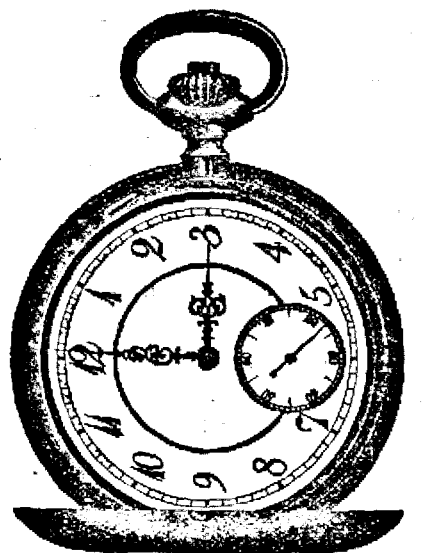
BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED:

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul grațios cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a celui anunț în Trib.)

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Izay și Rigó

magazin de Iu rang de albituri gata de pânză albituri de pat și pânzeturi de masă
Gluj—Kolozsvár, Strada Deák Ferencz Nr. 4.

Prețuri fixe moderate.

Mare asortiment de mărturi din patrie.

Primesc totfelul de executări de **TRUSOURI**

cu orice prețuri, la chemarea în provincă arată cu plăcere colecția

:: :: de mustre. :: ::

Asortiment mare și frumos.

Pinză de in de Rumburg.

Pinză de in de Irlanda.

Pinză de in de Kreász.

BUMBA C

de Damast și Grádli.

ALBITURI GATA

pentru femei, bărbați și copii,

ALBITURI PENTRU PAT,

NĂFRĂMI DE BUZUNAR.

CIORAPI etc.

PANZETURI ALBE

și **COLORATE** pentru masă.